

Pinksteren

J. van Oudshoorn

bron

J. van Oudshoorn, *Pinksteren*. V. Holkema en Warendorf's U.M., Amsterdam 1929

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/ouds001pink01_01/colofon.php

© 2018 dbnl / erven J. van Oudshoorn

Marie de N..., ter gedachtenis

I.

De weilanden glansden en golfden in volle zon. Hier en daar druïlden troepjes koeien aan de melk-plaatsen. Het was Zondag-middag en het werkvolk bijna overal te laat. De beesten loeiden en sloegen zich de flanken. Er leek een onweer op komst.

Het was de Zondag voor Pinksteren en veel te warm voor dien tijd van het jaar. Aan den gezichtseinder begonnen tegen het middag-blauw van den helderen hemel wit-wazige wolken-kopjes samen te dringen. Waar ergens op de eenzaam-warme landwegen een voertuig traag zich voortbewoog, liet het een sliert van dwarrelend stof achter, dat langzaam en als fijne rook over de slootjes tusschen de bloeiende velden nederstreek. Er stak wat wind op en zonder dat de hemel verder betrok, verschraalde het zonlicht reeds onwezenlijk....

De laantjes voor de groote buitenplaatsen opzij hadden nog iets van hun morgen-frischheid behouden. Overschaduwde door in laatste bloei staande roode kastanjes, lagen zij, tegen-

over de alom zon-overgoten weiden, als een vestibule zoo licht-benomen en koel. Deze illusie, er binnenshuis te loopen, werd nog versterkt door de tegenstelling van de wilde plantengroei der wuivende velden met de fraai verzorgde bloembedden en de mat-glanzende kort-geschoren gazons voor de in het geboomte half verscholen landhuizen.

Tusschen het sappig groen van het jonge loover wiegden seringen, paarse en witte, in dichte trossen. Ook de meidoorn bloeide, purper-rood en murwe-bleek. Hier en daar stortte gouden regen neer. Sneeuw-ballen vormden groote ronde bouquets; de vlier prijkte in begin van bloesem. De glazen veranda voor een der witte villa's was onder een vloed van paarse regen schier bedolven en lokte dit soms reeds geestdriftige bewondering der voorbijgangers uit, bij een der grootste bloembedden, dat in een mengeling van foksia, geraniums, viooltjes, pioenrozen, vergeet-mij-nietjes en nog allerhand bloemen meer, een familie-wapen voorstelde, bleven de meeste wandelaars even staan....

Ook de beide paartjes, die als laatsten en op korten afstand van elkander, tusschen de boomen aangeslenterd kwamen, vertoefden hier een oogenblik te samen en sloegen het bonte bloemperk aanvankelijk zwijgend gade, verlegen zich op eenmaal onder vreemde mensen te bevinden.

‘Een kranig stuk werk, dat moet ik zeggen,’ gaf de kleinste der twee jongens zeer beslist als zijne meening te kennen, toen de andere wandelaars zich weder hadden verspreid. Breed-geschoouerd en stoer, deed hij goedkeurend nog een paar korte stapjes achterwaarts en kwam daarbij - ietwat oud-mannetjes-achtig - tusschen de meisjes in te staan, die zich voorzichtig op den achtergrond gehouden hadden, maar thans luidruchtig met zijn lof begonnen in te stemmen.

Onwillig keerde zich de andere jongen naar het drietal om. Mager en lang, uit zijn krachten en ver uit zijn Zondagsche kleeren gegroeid, maakte hij een geringschattend gebaar naar het groote bloemperk, drong half bevelend er op aan niet langer te blijven talmen en smaalde op bijtenden toon: ‘Bah, wat een wansmaak’. En met een laatsten blik naar het familie-wapen: ‘Neen, hoor, zoo'n snert-ding zou ik nooit voor mijn villa dulden!’

‘Eerst een villa hebben,’ bracht de ineengedrongen jongen leukweg in het midden, waarop de tengere knaap, die hierin een hatelijke toespeling op zijn armoede meende te ontdekken, het kleinste der meisjes onverhoeds bij de polsen greep en terwijl het gelach verstomde haar, heesch en stotterend, poogde te overreden alleen met hem naar de stad terug te

keeren. 'Kom, Marie,' zeide hij, nog sidderend van drift, doch daarbij zijn arm thans bijna schuchter in den hare voegend, 'kom, ga liever mee, voor Emiel zijn we toch al lang niet deftig genoeg meer'.

'Je bent gek,' hoonde de als Emiel aangesproken jongen schamper, 'maar als je dan met alle geweld ruzie maken wil, donder dan ook maar op,' en met een stom beroep op de vriendinnen: 'Wie begint er de laatste tijd voortdurend, Arie of ik?'

Ook zonder woorden voelde hij zich reeds in het gelijk gesteld. Arie werd immer onhandelbaarder en sinds Emiel, wiens ouders zeer welgesteld waren, als verjaardagsgeschenk een Engelsch rijwiel had gekregen, was er ook telkens het hevigste ongenoegen. Om niets en nog eens niets.

De meisjes, blijkbaar reeds aan de slechte verhouding der beide jongens gewend en zich wel wijselijk hoedend openlijk partij te kiezen, hadden slechts even een blik van verstandhouding gewisseld. Ook ditmaal zou Arie dus zijn zin niet doordrijven. De beide vriendinnen moesten, wat er ook gebeurde, tesamen blijven. Jenny, de grootste van het viertal en de uitverkorene van Emiel, had het zoo te kennen gegeven en als gewoonlijk voegde zich Marie zonder meer.

Enkel om den schijn te redden dan ook was zij Arie op

een zijpad gevolgd en sloeg nauwelijks acht meer op diens hartstochtelijke tegenwerpingen, toen zij zich met een steelschen blik ervan had overtuigd, dat de anderen niet achterbleven. Marie knikte slechts vergoelijkend. ‘Geen grein van goede smaak bij Emiel, al zat er dan ook geld. Een filister, verder niks’. Zij kende dat reeds tot vervelens toe en het bleef steeds hetzelfde. Over een boek, om een schilderij, konden de jongens elkander geweldig in de haren zitten. Het ontbrak er nog slechts aan, dat zij ook de keuze hunner wederzijdsche vriendinnen tot het onderwerp van een twistgesprek maakten. Daarnaar te oordeelen echter had een onpartijdig beoordeelaar stellig de partij van Arie gekozen.

Het contrast tusschen de beide meisjes kon moeilijk grooter wezen. Jenny, hoog-opgeschoten, dor-bleek en met verbeterden trekken. Marie, kort van postuur, doch geheel in proportie, een wel-gevuld figuur, frisch en blozend, met lachende mond en oogen. Jenny, stemmig in het zwart, de blouse zedig hoog gesloten, het glimmend zwarte haar onder een zwart pot-hoedje half over de ooren glad gestreken. Ze kon achttien, even goed over de twintig zijn. Marie in een licht mousseline jurk met groote roode ballen, witte kousen, witte schoenen, de dunne blouse laag uitgesneden, een kleine stroohoed met kunstbloemen coquet op haar weer-

spannig krullend donker-blond haar, kon hoogstens zeventien zijn. Tegen Marie ging Jenny in rouw; bij Jenny vergeleken was Marie het jonge bloeiende leven zelf, ook zonder de parel-tandjes in haar kers-rooden mond voor een spottend lachje te ontblooten....

Want nu moest zij Arie toch van harte uitlachen. Maar kom toch! Want wat konden zij beiden dan zonder de anderen aanvangen? Zonder Emiel, die de café's uitzocht, de bestellingen deed en afrekende. Zonder Jenny, die wat de meisjes betreft, de leiding had en van wier toestemming al het verdere afhing. Zou Arie soms van avond, enkel met z'n beiden, in het Hof van Engeland binnen durven gaan? Om er in den donker bij vreemden aan een tafeltje te moeten zitten! Aha!

De bleeke opgeschoten jongen werd reeds minder energiek van bewegingen. Hij zweeg ten slotte geheel. Trouwens tegen hetgeen Marie te berde bracht viel verder ook niets in te brengen. Want mocht Emiel dan ook geenerlei smaak hebben, hem zelf, Arie, ontbrak het aan iederen practischen zin. Hij rilde reeds bij de enkele gedachte dien avond geheel zelfstandig den deftigen kellner in het Hof van Engeland onder de oogen te moeten komen. Om maar te zwijgen van wat er nog voor Pinksteren allemaal te regelen viel.

Zoo was er tusschen de knapen nog enkel een korte woordenwisseling gevolgd, alvorens de beide paartjes zich weder gezamenlijk verder begaven, want al had Emiel voor Pinksteren reeds alles tamelijk in orde gebracht zonder daarbij van Arie ook de minste medewerking te hebben ontvangen, zoo wist hij toch tevens, dat een breuk zijne vele moeite weder ongedaan zou maken. Zonder Marie wilde Jenny op niets ingaan en zoo bleef er niet veel anders over dan zoete broodjes te bakken. Zich door den ander te laten uitschelden en de mindere te spelen. Voorloopig wel te verstaan. Want in Emiel's oogen was Arie toch nooit iets anders dan een groote proleet. Ergens op een derde étage in een volksbuurt. Een zuster, die winkeljufferde. Zelf uit een beurs op school. Ach, daar was armoe troef en gaapte er tusschen hen beiden toch wel een enorm groot verschil. Neen, ze pasten beslist niet bij elkander.

Inderdaad, het contrast tusschen de beide knapen was niet minder opvallend dan dat der meisjes. Emiel, reeds in een pandjes-jasje, een stijve ronde hoed wat achterover in den nek gedrukt, een paraplu in foedraal over den arm, was wat vooruit geloopt en hield nu, met iets als een buiging, het ijzeren hek van een buitenplaats open, die Zondags voor het publiek toegankelijk was en waar zij, in de boschwachterswoning, een verfrissing wilden gebruiken. Arie, met opzet

natuurlijk, was een heel eind achter gebleven. Terwijl Marie het zware hek weer hoorde toevallen, voelde zij een lichte ontstemming in zich opkomen. Waartoe toch immer opnieuw die ruzie? En ja, wat goede manieren betrof, kon Arie gerust een lesje bij Emiel nemen. Zoo beleefd en voorkomend Emiel bijvoorbeeld steeds tegenover Jenny was. Altijd behulpzaam bij het aandoen van haar mantel, bij het uitstappen uit een tram. Daarbij nooit een driftig of onvertogen woord! Ach, wat dat betreft, had Marie het toch wel wat beter kunnen treffen en daar moest zij zich dan ook dikwijls over ergeren. Maar zij hield nu eenmaal van Arie al wist zij zelf niet waarom. Tegenover Emiel daarentegen en niettegenstaande zijn betere manieren en meer verzorgde kleeven, gelukte het haar nimmer een zekere afkeer te overwinnen. Maar daarvan meende zij de oorzaak des te beter te beseffen. Want ten eerste leek hij wat op een schoolmeester, die zich onbetamelijk in haar gunst had willen dringen. En dan, zoo vrij en frank als Arie uit zijn oogen keek, zoo bedrukt en achterdochtig loensde Emiel, wiens zware, zwarte wenkbrauwen in ruige stoppels boven den neus waren samen gegroeid. Zij kon die donker stekende blikken niet verdragen. Daarbij het verschil in postuur der beide jongens. Emiel, zwaar en ineengedrongen, met groote behaarde handen, plompe voeten. Arie,

brood-mager, opgeschoten als een staak, met tengere polsen en licht-voetig. Emiel, raaf-zwart en reeds met een begin van snorretje. Arie, vlas-blond, tegen het witte op, geen spoor van haargroei om den ietwat ingevallen mond.

Misschien ook, dat Arie's armoede tegenover den rijken Emiel een gevoel van gemeenschap gaf, want ook Marie woonde met haar moeder, die voor de menschen uit wasschen ging, ergens in een volksbuurt drie hoog. En dat de zuster van Arie winkeljuffrouw was, vermocht hem in hare oogen evenmin te doen zinken.

Maar toch, dit alles was het nog niet. Want zij hield van Arie zonder aan iets hoegenaamd te denken en zonder eenig vooruitzicht ook, dat er uit hun omgang ooit iets blijvends worden zou. Daarvan besepte zij iederen dag de onmogelijkheid. Zij, de dochter van een waschvrouw. Arie, die op de beste weg was een heer te worden en dan naar verre Oostersche landen moest. Maar zij hield van hem en dat kon zij zich niet dikwijls genoeg herhalen. Zij hield van hem, zelfs zonder te weten, of zij hem niet onverschillig was. Want uit Arie was nooit wijs te worden. Nooit wist men, of het hem scherts of ernst was....

Maar na hun aller-eerste ontmoeting, hun eerste wandelingen, na zijn eerste zoen reeds, had zij zich weerloos bevonden.

Zoo had zij een halve verloving met een jongen van haar stand zonder meer verbroken, niettegenstaande de ander reeds zekere rechten had en na veel moeite haar portret terug gekregen, waarmede zij juist dien middag Arie wilde verrassen. Het toeval wilde, dat deze, sinds langen tijd, een klein geschenk voor haar mede gebracht had. Een fleschje parfum, bosch-viooltjes, Marie's lievelingsreuk en waarin zij, bij Arie's armoede, niets anders dan een blijk van wederliefde zien kon, zoodat er in den helderen zonne-middag ook binnen haar geen zweem van schaduw bleef.

De beide paartjes waren reeds aan een afgelegen vijver gekomen, aan de eene zijde door een groep sombere zware sparren begrensd. Het donderde ergens ver. Even zaten zij er gezamenlijk op een bank aan het water. Hier was het pas goed te merken, hoe warm het dien middag eigenlijk was. Een doordringende reuk van broeiend hooi steeg van alle kanten op. Insecten zoemden en verstomden plots. De stilte werd dan even beklemmend als de warmte. De spiegel van het slapende vijvertje kreukte geen rimpeltje. De zwarte sparren en de straffe hemel werden er in de zuiverste werkelijkheid door weerkaatst. Arie had Marie even in zijn arm genomen. Zij vlijde haar hoofd aan zijn schouder. Haar boezem schokte. De warmte, de zoete geuren, die van alom aangedragen wer-

den, het liefde-gevoel, dat in haar opsteeg, dreigde haar te bedwelmen.

Emiel, als gewoonlijk, vond weldra een voorwendsel om zich met Jenny af te zonderen. Onder die zware dennen lag men beschut. Want geen twijfel, of er kwam een onweer van je welste opzetten.... Arie kon het geprikkeld van die dennen-naalden niet verdragen. En of het dan niet beter was, nu reeds naar de boswachterswoning terug te gaan? Jenny en Emiel waren reeds uit het gezicht verdwenen

Arie, met nog Marie's portret in de hand, hoorde in een zijpad mensen aankomen. Star kwam hij overeind. Altijd zoodra de anderen weg waren, voelde hij zich tegenover Marie onvrij en beklemd. Waarom bedankte hij haar thans zelfs met geen woord? De vreemden verloren zich weder tusschen het geboomte. Thans meer omdat het zoo moest, nam hij Marie weder in zijn arm en zoende haar op den mond, waarbij zij over het gansche lichaam begon te beven en hem aanvankelijk niet meer vrij wilde geven. Met zijn vrij gebleven rechterhand probeerde Arie slinkschere wegen te begaan. Maar hij wist het, meer was er ook niet noodig om Marie onmiddellijk weder te ontzuichten.

Uit eigen beweging had zij zich thans vrij gemaakt, maar behield daarop zijn handen tusschen de hare, ook terwijl er

weder vreemden begonnen voorbij te komen. ‘Van morgen nog heb ik er achter de bloempotten om zitten huilen,’ zeide zij, toen het boschpad weder verlaten lag. Arie begreep eerst niet. Het kwam zonder verband of overgang. Ook wilde zij verder niets verklaren, maar op zijn herhaald aandringen en eerst nadat hij haar immer hartstochtelijker omhelsd had, kreeg hij het eindelijk te hooren...: Pinksteren, komende Zondag reeds, zouden de jongens hun zin krijgen. Jenny en Emiel hadden het zoo beslist!

Van louter verbazing had Arie zijne omhelzingen gestaakt. Sprakeloos staarde hij Marie aan, die nog half in zijn arm rustte en ook geen woord van dank of blijdschap scheen te verwachten. Ook zou hij zoo niet hebben kunnen zeggen, of zij lachte of weende. Zij leek hem plotseling een vreemde. Het werd Arie angstig te moede. Want het zou dus gebeuren. Onherroepelijk. Binnen enkele dagen reeds zou hij met Marie alleen zijn in een kamer, waar ergens ook een bed stond. Niet langer dus hunne wandelingen, die schichtige omhelzingen op een bank in bosch of park. Ook die zittingen in een donkere herberg tusschen anderen vrijende - zij het dan binnenshuis - vielen geheel in het niet tegen dat andere, wat daar thans op komst was. Want dan zou hij als van de wereld weg met Marie alleen zijn. Tegen het buiten zou hij die

kamerdeur sluiten, dan op haar toegaan... Maar voor deze werkelijkheid schoot Arie's verbeelding verder te kort. Ervaring kon hem daarbij evenmin te hulp komen en zoo bleef er toch telkens weer dat hun-alleen-zijn over. Maar dat kon hij immers niet verdragen. Daaromtrent had hij wel degelijk reeds ervaring opgedaan en wanneer het daarom ging kon het nooit van langen duur zijn. Wat dat betreft begon het afsluiten van die kamer daar meer op een einde dan op het begin van iets nieuws te lijken. Maar dat bevreedde hem toch weer...

Arie luisterde nauwelijks, terwijl Marie, als bewijs van hare aanhankelijkheid, begon te vertellen, hoe zij tijdens de gansche Paaschvacantie, die hij bij familie buiten de stad had doorgebracht, alle verleiding weerstand geboden had. Hoe dikwijls was zij daarbij niet aangesproken! Het hardnekkigste echter had haar die jonge violist vervolgd. Hoe die beweerd had, dat het onzin was iemand als Arie trouw te blijven, daar deze haar toch nimmer trouwen zou. Het was haar onverschillig. Zijn argumenten had zij als zijn geschenken van de hand gewezen. Zij hield alleen maar van Arie, verder wist zij niet en liever dan nog handtastelijkheden te dulden, had zij zich tegenover Jenny tot dat andere bereid verklaard.

Onwillig staarde Arie weer voor zich uit. Hij dacht er aan, hoe tijdens de vakantie daar ginds een ander vriendinnetje Marie vervangen had. Neen, zoo ernstig als zij dit opnam, zoo diep zat het bij hem toch blijkbaar niet. Daarbij dacht zij hem met dat kamerbezoek een offer te brengen, terwijl hij zoo even nog als bij ingeving gevoeld had, dat dat op niets moest uitloopen.... Maar dan mocht hij dat offer ook niet aannemen. En wanneer hij het aanvaardde, alleen om zich de moeite te besparen weer voor hetzelfde met een ander te beginnen - want ééns moest het toch gebeuren - dan werd er eveneens een onrecht gepleegd. En daartoe was Marie hem toch te lief.

Arie voelde dat alles heel duidelijk en besepte even goed, dat daarover ronduit met Marie te spreken gelijk moest staan met haar van het reeds aan Jenny beloofde kamerbezoek te doen afzien. Maar dan ging die natuurlijk evenmin en was alle moeite van Emiel voor niets geweest! Eerlijk tegen Marie zijn kon dus niet. Trouwens, nu wist Arie het toch plotseling weer niet. Een rilling doorschokte hem bij de enkele gedachte, dat het onmogelijke zich toch verwezenlijken ging. Zijn adem stakte.... Maar neen, nog immer kon zijn verbeelding daarmede geen gelijken tred houden. Alles vervaagde opnieuw tot damp.... En dan - daartegen kwam zijn trots thans in verzet - waarom had Emiel hem van Jenny's toestemming nog

steeds onkundig gelaten? Was hij soms bang, dat hem - Arie - in het beslissende oogenblik de moed zou begeven? Of gevoelde de ander zich reeds zoo zeer de meerdere, dat hij enkel nog op slaafsch volgelingschap rekende? Maar jawel, dat kon je begrijpen!

Met een ruk kwam Arie overeind. Aha, zelf wilde hij dus wel, maar tegenover Emiel toch weer niet. En Marie had er al in haar eentje om zitten grienen! Meer dan zijn eigen halfslachtigheid prikkelde hem dit laatste tot een onbewust verzet en zoo stotter-schreeuwde hij, met korte dreigende bewegingen naar de zittende Marie: ‘Als jij er dan van te voren al om heb zitten dreinen, wel verdomd, dan kunnen we het toch veel liever heelemaal laten!’ Haastige voetstappen naderden. Ook Marie was opgestaan. Bleek en ontdaan vond ze geen weder-woord.

De wind was intusschen opgestoken en gierde steeds heviger. De eerste groote regendroppels flaptten neer. Jenny en Emiel, de zwarte paraplu reeds op, beiden zelf in het zwart, verschenen aan een hoek der sombere sparren-groep. ‘Maar nu ook beenen gemaakt,’ vermaande Emiel, met iets van een kleurtje. Het kon niet meer baten. De regen gutste in steeds dichter stralen. Een oogenblik werd het bijna volslagen donker. De zwarte sparren kreunden. Het vijvertje schuimbekte.

Niettegenstaande Marie onder de dichtste boomen haar weg zocht en Emiel, galant als immer, ook haar onder zijn druipende regenscherp nam, kwam zij in haar lichte zomerjurk, doornat en verfomfaaid, de stroohoed vormloos uiteengezakt, de witte schoenen bevuild, in de boschwachterswoning aan, waar nauwelijks plaats meer te vinden was. Ze liet er zich haar goede luim niet door bederven.

Maar toch, in een donkere hoek van het overvolle benauwde zaaltje aan een venster gedrukt, met een steelschen blik over de verregende velden, die zoo kort te voren nog in volste zonne-koestering glansden, kon zij het gevoel niet van zich afzetten, of er ook over haar eigen leven, over haar liefde voor Arie, een kille ziellooze schaduw was komen te vallen...

II.

Na de beroering door den storm, scheen het weder niet meer op streek te kunnen komen. Het bleef regenachtig en guur en zoo werd het viertal niet meer op buitenwegen gezien.

De jongens ontmoetten elkander in een zijstraatje naast de hoedenwinkel, waar de meisjes op atelier waren, en bleven dan daar maar heen en weer drentelen tot de beide vriendinnen wilden verschijnen. Duurde het te lang - in dien drukken tijd voor Pinksteren waren er geen handen genoeg om hoeden op te maken - dan begaven zich de knapen, daar het intusschen toch reeds donker was geworden, op het marktplein voor de winkel en keken er naar de veel belovende lichte ramen van het atelier op, dat zich drie-hoog vlak onder de hanen-balken bevond.

Gewoonlijk was het dan Marie, die even de vitrage-gordijnen uiteensloeg, als sein, dat het werken ten einde ging, of enkel maar om het ongeduld der wachtenden wat te temperen. Meestal echter heerschte dan kort daarop in het atelier volslagen duisternis en konden zij elkander eindelijk in de

zijstraat begroeten. Maar het was toch ook reeds gebeurd, dat Marie alleen in haar bloote hoofd naar beneden kwam om even te zeggen, dat er dien avond doorgewerkt zou dienen te worden. Tot tien, tot elf uur, tot middernacht, daar was voor het oogenblik niets naders van bekend. Met blauwe schaduwen onder de oogen, zonder een zweem van blos meer, door het uren lange zitten wat gebogen, had zij het met een vergoelijkend lachje nog willen doen voorkomen, alsof de jongens hier eigenlijk beklag verdienden.

Maar daartegen was Arie woedend in verzet gekomen. Meer dan een schande was het, waar Marie er nu reeds zoo bleek en afgewerkt uitzag en, eenmaal met Emiel alleen, had hij een fel betoog tegen de verdrukking der arbeiders door het kapitaal gehouden. Emiel voelde daar echter niets voor en had, van zijn kant, betoogd, dat Arie - inplaats van zich aan opruiende theorieën te buiten te gaan - zich nu liever dien avond, dat zij door een toeval zonder de meisjes zouden blijven, eindelijk ook eens practisch moest bekommeren om wat er met Pinksteren allemaal voor de deur stond. Had hij tot nu toe soms een vinger in de asch gestoken?

Arie kon Emiel niet anders dan gelijk geven. Trouwens de verstandhouding der beide jongens was een veel betere geworden, sinds Jenny alle verdere geheimzinnigheid opge-

geven had en het beraamde kamerbezoek openlijk was besproken.

Jenny had daarbij hare voorwaarden gesteld. Zwart op wit, in afzonderlijke brieven aan hunne uitverkorenen, moesten de knapen van te voren en met even zooveel woorden verklaren voor alle eventueele gevolgen van hetgeen ging gebeuren in ieder opzicht op te zullen komen. Plechtig verklaren. Met zwart op wit hunne eere-woorden tot pand.

De brieven bevonden zich reeds in handen der vriendinnen en nu, terwijl Arie reeds dacht, dat van dien kant alles glad in orde was, bleek Jenny nog een andere voorwaarde te hebben. Iets, waarover zij toen niet openlijk had durven of willen spreken, maar waaraan daarom niet minder streng voldaan diende te worden.... Want die gevolgen, waarvoor men naderhand door de brieven eigenlijk geen vrees meer behoefde te hebben, die konden tegelijker tijd - van te voren - naar menschen-mogelijkheid voorkomen worden....

Nee, Arie behoefde hier niet zoo'n stom-verwonderd bakkes op te zetten. Wanneer iemand, dan begreep Emiel, hoe hoogst ernstig hij het met zijn brief aan Marie gemeend had. Nee, natuurlijk, maar Jenny wilde het nu eenmaal zoo.

En wat dat betreft, leek het het beste, dat er nu wat voortgang gemaakt werd. Die winkel lag in een geheel ander

gedeelte van de stad.... Jawel, een instrumenten-winkel.... En zeker, dat was de bedoeling, dat Arie daar zou binnen gaan om eventjes wat van die dingetjes in te slaan.... Emiel zou buiten de wacht houden.

Maar daarmee was, in zijn laatste stadium, het galante avontuur nog bijna door een pertinente weigering van Arie op niemendal uitgelopen.

Aha! Wel zeker, heel aardig. En waarom ook niet? Maar nu doorzag hij Emiel toch volkomen. Lang genoeg had deze gewacht om uit zijn schuilhoek te voorschijn te komen. Maar toch niet lang genoeg, om Arie niet te doen inzien, hoe het zwaarste stuk der geheele onderneming thans hèm in de schoenen geschoven werd. Ja zeker, in de schoenen, want Emiel moest toch toegeven, dat er veel en veel meer moed toebehoorde in de vreemde winkel binnen te gaan en daar die hoogst beschamende vraag te stellen, dan voor alles wat hij tot nu toe had verricht! Had de bulldog zich soms niet bereid verklaard het met den hotelbaas van de ‘Voyageur’ in orde te brengen, zoodat Emiel ten slotte nog zelfs de zorg voor de kamers was ontnomen. Daarbij de twijfel, of men aan jongens van hun leeftijd zou willen of mogen verkoopen. Alleen daarom was het reeds beter, dat de meer geposeerde Emiel het woord zou voeren.

De jongens haastten zich door de regen en nog voor de winkel dralend, die in een naar het water afhellend smal zij-straatje lag, had Emiel zich goedgunstig bereid verklaard, mede naar binnen te komen. Hij bleef er echter bij, dat Arie het woord moest doen en had aan deze den raad gegeven liever eerst naar de prijzen van scheermessen te informeeren. Zodoende behoefde hij niet pardoos met de deur in huis te vallen. En dan, waarom zou ook de ander daar geen werk van beginnen te maken....

Bedenklijk had Arie zich even over mond en kaken gestreken, waar ook met de beste wil geen spoor van haargroei viel te ontdekken, waarop Emiel, niettegenstaande de ernst van het oogenblik, een hatelijk spot-lachje niet had kunnen onderdrukken.

Het bleef toch een valsch mirakel. En hoevéél er dan wel ingeslagen diende te worden? Maar was Emiel nu soms bedonderd? Wat moesten ze met een heel dozijn? Waarom dan niet even goed een gros?

Hier begon de juffrouw, wier gesprek maar geen einde had willen nemen, de winkel te verlaten, waar, met een uitgespreide krant over de toonbank geleund, thans nog enkel de verkooper achter bleef. Dat de juffrouw de winkeldeur half aan liet staan, leek een aanduiding om niet langer te blijven

dralen en zoo stapten, met bonzende harten, de knapen eindelijk de winkel binnen.

Arie had er al half op gerekend, in het laatste oogenblik door Emiel in de steek gelaten te worden, maar nu hij deze nog naast zich wist, stelde hem dit toch merkbaar gerust en besloot hij het nuttelooze praten over de scheermessen na te laten. Hun eigenlijk verlangen dadelijk ronduit kenbaar te maken.

De verkooper was uit zijn leunende houding overeind gekomen en den avondgroet der jongens achteloos beantwoordend, zette hij, over hun hoofden weg, een gesprek voort met iemand, die, achter de half-open winkel deur verborgen, luiweg in een rieten tuinstoel te rooken zat.

Van schaamte sloeg Arie een heete bloedgolf naar de kaken. Het liefste was hij zonder meer op de vlucht geslagen. Dat was het aller-ergste wat er had kunnen gebeuren. De winkel was niet leeg! Een meneer op jaren, een leeraar kon het wezen, die thans bedachtzaam de rook van zijn sigaar natuurde en zoo van alles de stille getuige moest zijn!

Thans had zich de verkooper met eenn kort-vragende hoofd-beweging tot het tweetal gewend. Nog voelde Arie zijn tanden zich als in een koortskramp op elkander klemmen, tot een korte stomp van Emiel hem weder tot zich zelf bracht en

- met nog een wanhoopsstap naar de toonbank - hij het er ook nog juist toe brengen kon het enkele woord te stotter-fluisteren.

Met een blik van spottende verstandhouding naar den rooker, had de ander zich reeds van het tweetal afgewend, scharrelde wat in een der hokjes boven de toonbank en reikte toen den verbluften Arie, die zijn portemonnaie reeds te voorschijn haalde, niets dan een smal wit kaartje toe.

Emiel echter had de toedracht beter begrepen. Met iets als een buiging nam hij zijn ronde hoed diep voor beide heeren af, bedankte den verkooper nog eens uitdrukkelijk en begon toen, beleefd goeden avond wenschend, de winkel te verlaten, gevolgd door Arie met het kaartje in de hand.

Eenmaal op straat bleek daar onder een lantaarn aan het water, dat het door de winkel verstrekte adres in het stadsgedeelte was gelegen, waar de jongens juist van daan kwamen. Maar in een uiterste buitenwijk, ergens bij een hoge brug. Emiel kende ook deze winkel, een veel kleinere instrumenten-zaak. Arie betwijfelde of zij er nog voor het sluitingsuur heen konden komen. In de waaiende lichtschijnsels aan het donkere water stonden de knapen nog even besluiteloos. Toen begonnen zij in den stagen regenval haastig het smalle straatje terug te klimmen, de rosse schijnsels der binnenstad

weder tegemoet, om doornat en buiten adem nog juist op tijd te wezen.

Er brandde nog een gaspit in de aangegeven winkel en op hun herhaalde kloppen was ten slotte de instrumentmaker verschenen. In een blauwe werkkiezel met een vuurrood gezicht. Half dronken, mopperend en allerhand toespelingen ten beste gevend, zoodra hij het doel van hun bezoek vernam. Voor hem echter had geen der jongens ook een zweem van schaamte meer ondervonden.

Zij verwonderden zich nauwelijks meer over het nieuwe bezit, maar hadden zich toch, weer door den regen op weg naar huis, met den afloop van den avond gelukgewenscht. Wanneer alles verder zoo vlot bleef gaan, hadden zij geen reden om zich te beklagen.

.... dien avond was het ook geweest, dat Emiel gemeend had Arie te moeten waarschuwen. De beide jongens zaten in parallel-klassen der zelfde hogere burgerschool en zoo kort voor het eind-examen meende Emiel daar een recht toe te hebben. In volle ernst. Ook vermeed hij daarbij de geringste toespeling op de omstandigheid, dat de ander geen schoolgeld behoefde te betalen, wel wetende, dat er dan verder niet te praten viel. Innerlijk had hem dit juist tot spreken gedron-

gen. Want Emiel ergerde zich, dat hij, die dan toch geen kosteloos onderwijs genoot, nu reeds maanden lang in alle vroegte bij de boeken moest zitten, terwijl Arie een gat in den dag sliep en ook voor de rest ongeveer niets uitvoerde. Hij leerde zijn lessen op weg naar school en tusschen de uren; meer deed hij eigenlijk niet en was toch ieder jaar geregeld overgegaan.

Zoo zou hij zich ook wel weder door het eind-examen heen slaan, waar Emiel als een berg tegen opzag en minder dus uit bezorgdheid, dan wel uit afgunst, had hij Arie den ernstigen raad gegeven, na den zoo welgeslaagden avond, nu ook naar huis te gaan om er nog eenige uren bij de boeken te slijten. Daartoe was het nog vroeg genoeg.

Eerlijk gezegd was Arie hetzelfde van plan geweest. Hij voelde zich de laatste weken danig ten achter, maar nu het hem zoo dominees-achtig opgedischt werd, was er natuurlijk niets van gekomen. Daarbij herinnerde hij zich, dat er juist dien avond niemand bij hem thuis zou wezen en, bang alleen in de donkere woning binnen te gaan, was hij naar het marktplein en onder de ramen van het atelier teruggekeerd. Er brandde nog licht, maar af en toe was er de schaduw eener gestalte aan de gordijnen. Het uren lang ingespannen samenhouden was het dus al niet meer.

De regen had opgehouden. Er stak een zoele wind op van verre geuren doordrenkt. Soms vertoonde zich de maan reeds in een vrij blauw hemel-wak, waar binnen dan weer vlokkig-witte wolkjes, als schapen-vacht gekroesd, begonnen aan te drijven en het klare licht omfloersten. Fijn-metalen echo van kloken-spel verloor zich over de nog mat-glanzende leien daken van het marktplein en naar de rose-verlichte ramen van het atelier opblikkend leek het Arie een oogenblik, als stond hij er tusschen de coulissen van een dilleantent-tooneel. Hij speelde de verliefde, de 'jeune premier', en er kwam een zachtheid, een zachte warmte in zijn denken aan Marie, waaraan hij zich zelf niet genoeg kon koesteren. Ook meende hij soms te beseffen, wat er onder een woord als romantiek was te verstaan.

Maar zoo was Arie het wachten niet lang gevallen. Daarbij wist hij, hoe blij-verrast Marie zou zijn hem nog hier te vinden. Ook hij verlangde thans naar haar.

De atelier-ramen kwamen nog onverwacht zonder licht. Gearmd met een hem vreemd meisje stond Marie reeds voor de winkel. Aha, Jenny had het dus, als die laatste keer, opgegeven. Marie had hem herkend. Ze nam haastig afscheid en, om haar eigen blijdschap verlegen, vermeed zij het, naderbij komend, Arie aan te zien. Maar haar schuin naar den grond

gerichte oogen glansden reeds van ingehouden lachen, haar gansche gelaat, even door het maanlicht overschenen, werd één gelukkig lachen. Toen bloosde zij diep en leek op eenmaal haar volle frischheid terug te krijgen.

Arie wilde van bedankjes niets hooren. Hoe gelukkig had hij zich gevoeld Marie's kleine handschoen-hand in de zijne te hebben, haar lieve stem als voor het eerst te hooren. Jenny had ook ditmaal niet willen blijven. Haar was ontslag aangezegd.... Ze begonnen het marktplein te verlaten.

Met Marie thans alleen bleef er geen zweem van onvrijheid of beklemming. Was het, omdat hun samengaan voor ditmaal een rechtvaardiging naar buiten had? Want voor een meisje alleen op straat, was het reeds veel te laat, en niemand kon er zoo aanstoot aan nemen, dat hij haar begeleidde. Ja, dat moest het wel wezen. Haar nu thuis te brengen, gearmd en in denzelfden pas, leek de natuurlijkste zaak van de wereld.

Zij spraken niet meer. Soms drukte bij een straatovergang Marie hem een beetje tegen zich aan. Zonder haar aan te zien, ontwaarde Arie dan haar rood-lachenden mond, haar diep-lachenden oogenschijn, hoorde in verbeelding de verliefdheid in haar blijde stem-buiging, als zoeven nog.... Ja, een mooi meisje en bij Jenny niet te vergelijken. Zoo had de oudste broer van Emiel, die nog al voor kunstschilder stu-

deerde, zich uitgelaten en hoe weinig vleierend dit oordeel ook voor Emiel zelf was, toch had deze het niet kunnen verzwijgen. Ach, Jenny was er zoo een om iets van te hebben en dan weer te laten gaan en die ook zelf wat wilde. Die nam zelfs meer dan geschenken aan, dat had Arie wel gemerkt. Daartegen Marie, die enkel hun omgang zelf wilde en zoodra die er niet meer wezen zou, met leege handen achter bleef....

Zij waren bij Marie's woning gekomen, in een der laatste straten aan de weide-grens. Op een land in aanbouw, achter een hooge stapel steenen, stonden ze nog een wijle, alvorens afscheid te nemen, in sprakelooze bewondering van het maanlicht-overgoten polderlandschap. De vochtige weiden dofglansden in zilverschijn; het geboomte van een dorpje aan den horizont teekende zich scherp-zwart-kartelend tegen den vreemd-helderen nachthemel af. De leien dak-bedekking, het haantje van de kerktoren, glinsterden kil. Het leek vlak bij. Nu kwam een verlichte trein langs het zwarte geboomte den hoek om en trok klein-huiselijk de weidschheid van den stralenden maannacht binnen.

Marie maakte zich los. Goede nacht dan. En ja, dat de jongens laatst in gezelschap van den bulldog waren gezien, daar moest zij toch ernstig tegen waarschuwen. Dat was geen omgang voor hen. Arie voelde zijn stemming weder zinken.

Vluchtig hadden zij elkander nog eenmaal omhelsd. ‘Tot morgen dan maar weer,’ zeide hij gemaakt onverschillig. Marie lachte vergoelijkend, zichtbaar vermoeid. Hij bleef wachten tot zij de huisdeur gesloten zou hebben.

De bulldog! En toch, wanneer hij als deze, na de lagere school, een gewoon ambacht gekozen had, huisschilder, monteur, wat deed het er verder toe, dan waren zij thans elkanders gelijken en zou er ook iets wezen, waarop hij zich tegenover Marie verbinden kon. Want met die vage verre toekomstplannen was het maar gekheid, die moesten toch op niemandal uitloopen. Reeds het eind-examen kon de catastrofe brengen. Belachelijk trouwens zich boven Marie te willen stellen, die het als meisje in zijn oogen voor geen ander behoefde onder te doen. Ach, waarom toch mocht het niet voor goed bij de rustige lieve vriendschap blijven, zooals die sinds lang dien laten avond tusschen hen was wedergekeerd?

.... maar dat mocht nu eenmaal niet. Ja, wanneer de bulldog hen in de steek had gelaten! Misschien dat het met hun omgang toch nog een geheel ander verloop genomen zou hebben. En zoo goed als zeker, dat het dan voorloopig alles nog bij het oude gebleven was. Want met die kamers was het zonder den bulldog nooit zoo vlot van de hand gegaan en, bij

al zijn grootspraak, zou Emiel alleen er nog zeker een paar weken mede te doen gehad hebben. Dien Woensdagmiddag in de 'Voyageur' tenminste had hij toch wel een aller-jammerlijkst figuur geslagen.

De bulldog, een jongen, met wien zij gezamenlijk de lagere school hadden afgeloopen en zoo ge-bijnaamd, omdat hem zijn half in het gelaat vergroeide platte neus, zijn vooruitstaand vierkant kin-stuk en de bloedeloos saamgeknepen mond, inderdaad een verbluffende gelijkenis met dat soort hondenkop verleende, had aanvankelijk van niets willen weten. Arie begreep trouwens niet, hoe Emiel het over zich had kunnen verkrijgen, den ander weder aan te spreken, waar zij hem die laatste jaren zonder een groet voorbijgelopen waren. Want de bulldog was zoo van de lagere school in het horlogevak gegaan en sinds dien voor Emiel niet meer deftig genoeg, terwijl Arie, zonder last van trots te hebben, de meest onaangename herinnering aan den bulldog behouden had. Daar, op de speelplaats van de lagere school, na een korte woordenwisseling den ander met zijn bijnaam uitscheldend, had deze aller-onverwachts zijn volle vuist in Arie's maag geplant, zoodat hij met wijd-gespalkte oogen eenige minuten vruchteloos naar adem snakke.

Ook de bulldog had dit kleine intermezzo blijkbaar nog niet

vergeten en terwijl Emiel hem kruiperig-beleefd begon aan te spreken, had hij half-verwonderd enkel maar op Arie gewezen, daarbij de borst wat ingetrokkeen, zijn bloed-dooraderde oogen gespalkt en onbedaardelijk uit zijn hondenkop gelachen. Emiel echter had zich daardoor niet laten afschrikken.

Hij wist dat de ander reeds allerhand ervaring opgedaan had en tenslotte had Tinus - van buldog kon natuurlijk geen sprake meer wezen - geveleid door de groote autoriteit, die hij blijkbaar bij de andere jongens genoot, zich bereid verklaard hun ter wille te zijn. Er was voor de aanstaande Woensdagmiddag een samenkomst in de beneden-achterkamer van het Hotel 'Voyageur' afgesproken.

Het begon al dadelijk heel geheimzinnig en Arie kon het gevoel niet van zich afzetten, dat de ander hen zoo'n beetje voor de gek hield. Emiel echter, met vermanende blikken, nam alles even ernstig op. Aha, dus niet door het 'hotel' zeif, maar een lange gang in naast de huisdeur. Eenmaal aan het eind, heelemaal achter-in, op een groene deur geklopt, waar Tinus zelf hen dan zou binnen laten. Want de buldog zou er reeds veel eerder wezen. Hij had er eerst nog een klok na te zien en zou dan alvast op het welslagen der onderneming een glaasje drinken. Maar niet voor eigen rekening, wel te ver-

staan. Tot ziens dus, Woensdagmiddag, half vier! Hier kon hij, bij den aanblik van Arie, zijn stuipachtig lachen weder niet bedwingen.

Arie was deze inmenging van den bulldog van den aanvang af uiterst pijnlijk geweest. Hij had er stellig op gerekend, dat Emiel alleen in staat zou zijn geweest die laatste maatregel te treffen en zag nu op eenmaal hun gansche ondernemen tot in bijzonderheden aan een zoo hatelijk buitenstaander prijs gegeven. Maar op zijn verontwaardigd-gestotterde tegenwerpingen, had Emiel tenslotte ronduit zijn volslagen onmacht toe moeten geven. Zonder de hulp van den ander had hij het nimmer aangedurfd en geen kans gezien iets hoegenaamd te bereiken....

Dien Woensdagmiddag, na op hun kloppen door den bulldog met allerhand geheimzinnigheids-vertoon te zijn binnengelaten, troffen zij er in de half-donkere beneden-achterkamer van het hotel den kamer-verhuurder en een kellner in burgerdracht, terwijl even later nog een opzichtig uitgedoste jonge dame verscheen, die, balanceerende met haar veelkleurige parasol, op de piano-kruk ging zitten en door de anderen familjaar bij haar voornaam aangesproken werd.

Gelijkvloers was het hotel slechts een even armoedige als onzindelijke herberg, waar in het zaaltje aan de straat, dat

door wijnroode gordijnen van de achterkamer afgescheiden was, blijkbaar gelegenheid werd gegeven, 's avonds ongegeneerd in het donker te zitten, terwijl voor minder bescheiden vrijende paartjes zich logeer-kamers in de boven-étages bevonden. Onmiskenaar en al heette de gelegenheid dan ook 'Hotel Voyageur' heerschte er wel geen sterke aandrang van werkelijke reizigers en veel bagage scheen er al evenmin te worden afgegeven. Meer echter dan het naargeestige dezer omgeving had de hotelhouder zelf Arie reeds dadelijk met schrik en afgrijzen vervuld.

Met stekende en rood-ontstoken licht-grauwe oogen, was het een grijsaard, licht-geel-bleek van gelaat, waarin de neusgaten zwart openstonden boven een lange geel-grijze baard, die aan de kanten nog vuil-bruine sporen vertoonde eens geverfd te zijn geweest. Van den mond was achter zijn zware grijze snorren, zoolang hij zwijgend tusschen de anderen aan tafel zat, niets te zien, maar zoodra hij, wat uiterst zelden gebeurde, zich mengde in het gesprek, dan sloeg, onder de zwarte inkijk van de neus, de tandelooze mond een even zwart gat in het tanige gelaat en was hij, met de enkele grijze haren over zijn beenderige schedel geplakt, in het vale half-licht der sombere achterkamer, van een doodshoofdig spook reeds niet meer te onderscheiden.

Het liefste was Arie op de vlucht geslagen. Meer nog dan door de inmenging van den bulldog, voelde hij zijn verhouding tot Marie reddeloos bezoedeld, toen de weerzinwekkende hotelier, van het doel hunner komst op de hoogte gebracht, naar de leeftijd der meisjes begon te informeeren en daarbij niet verzuimde eenige krenkende toespelingen te maken. Maar zeker wel, dat moest hij beslist en naar waarheid weten. Achttien en zeventien. De jonkers allebei achttien. Nu, goed dan. Ja, hij kende zijn voorschriften en voer er goed bij. Maar ook voor zich zelf wilde hij minderjarigen al evenmin op zijn geweten hebben. En als gezegd, precies op tijd wezen, want met Pinksteren bleef er geen kamer, hoe kort dan ook, onbezet.

De bulldog, die reeds meerdere glazen van een lauw-drabbig bier gedronken had, kwam nu zijnerzijds op dreef. Onbeschaamder nog begon hij omtrent Jenny Emiel uit te hooren, die zich, onder het hoongelach der anderen, alles liet welgevallen, dankbaar en opgelucht, dat het met de kamers thans eindelijk in orde kwam. Kleine zweetdruppels echter parelden hem aan neus en slapen, terwijl hij opstond om Tinus te bedanken. Hij ging zelfs zoover den hotelbaas tot afscheid de hand te reiken. De bulldog, onderwijl, kon niet nalaten tegen den stroef zwijgenden Arie zijn bloed-dooraderde oogen wijd

open te spalken, zijn borst wat in te trekken en, tot groot vermaak der jonge dame aan de piano, uit zijn honden-kop naar adem te snakken.

III.

Thans volgden de gebeurtenissen elkander automatisch op en waren in die enkele dagen ook niet meer tegen te houden.

Groote beroering verwekte het nog onder de jongens, Jenny kort en bondig te hooren verklaren, dat zij met den Zondag van Pinksteren geen genoegen meer kon nemen. En dat, terwijl zij zoo vast beloofd hadden dien avond stipt op tijd te zullen verschijnen. Geen hunner argumenten echter mocht iets baten. Jenny bleef er bij, dat het eerst den tweeden Pinksterdag zou wezen, zonder van dit noodlottig uitstel ook maar de reden op te willen geven...

Vooraf Emiel was ten einde raad. Thans bleek er pas, hoe laf en hulpeloos hij zonder den bulldog was. Want deze liet zich nergens meer zien en toen een bezoek aan zijn huis, waartoe Emiel zich zonder meer vernederd had, ook verder niets aan het licht bracht, besliste hij, dat de hotelhouder schriftelijk van de verhindering onderricht diende te worden, onder mededeeling tevens, wanneer het voorgenomen bezoek

dan wèl zou plaats vinden.

En omdat Emiel, na veel hoofdbreken, deze oplossing uitgedacht en de situatie dus, als het ware, gered had, zoo was het thans aan Arie, die toch van alles mee ging profiteeren, het briefje even te schrijven, waarvan hij de tekst evenzeer ontworpen had. Trouwens voor toonbaar papier met passende enveloppe was ook reeds gezorgd.

Na eenig tegen-spartelen had Arie zich maar gevoegd. Vooral het ‘Zeer geachte Heer!’ als aanhef prikkelde hem tot verzet, maar Emiel liet zich niet van zijn stuk brengen, bewerende, dat het in gevallen als het onderhavige altijd maar beter was wat te veel te geven. Daarmede kwam men in de wereld het verste.

Met den rest van den inhoud echter kon Arie zich gemakkelijker vereenigen. Door omstandigheden, geheel buiten hun wil, waren de schrijvers verhinderd de door hen voor den eersten Pinksterdag bestelde kamers op het afgesproken uur te betrekken, maar zouden nu zonder mankeeren den volgenden avond precies om denzelfden tijd verschijnen. Met als onderteekening: de bezoekers van Woensdagmiddag.

Bij gebreke aan bekendheid met den naam van den hotelier, kon het epistel niet per post verzonden worden, nog afgezien daarvan, dat Emiel deze wijze van overmaking ook niet veilig

genoeg achtte en zoo werd besloten het briefje 's morgens in de herberg zelf af te geven.

Onnoodig te zeggen, dat ook in dit geval aan Arie de eer der uitvoering te beurt viel, al zou Emiel er niet voor terugschrikken zelf mede te komen. Terwijl deze in de stille en leege zijstraat voor het hotel bleef wachten, liet Arie als een soort van compensatie de deur van de omtrent dit vroege uur even stille als leege herberg wijd achter zich openstaan, legde het groote witte couvert, zonder eenig opschrift, ergens bij het buffet midden op een tafeltje, sloop haastig op zijn teenen terug en na de deur behoedzaam gesloten te hebben, was daarmede ook die laatste hindernis gelukkig uit den weg geruimd.

De jongens ademden op. Weer in de binnenkom terug, ontmoetten zij er te elfder ure nog den bulldog, die de vorige dagen buiten de stad gewerkt had en Emiel, in het trotsche besef van zijn zelfstandig taktvol beleid, had zich niet kunnen weerhouden daarvan uitvoerig verslag te doen.

De bulldog, met de hand aan zijn bleeke mond, was een en al aandacht en leek intusschen steeds meer ontzag voor Emiel te krijgen. Zoo had hij al een paar maal goedkeurend met zijn honde-kop geknikt, maar toen hij het van den brief en het zoo-fijn-overwogen 'Zeer geachte Heer' te hooren kreeg, kon hij zich niet meer houden. Hij lachte tot hem de tranen uit zijn

bloed-dooraderde oogen rolden, enkel nog bij machte een dof-kreunend ‘Oh, oh’ uit te brengen.

Emiel kreeg donkere vermoedens. Verbeten van woede had hij Arie reeds mede getrokken. Dien lamling hadden zij trouwens niet meer nodig.

... dit gebeurde Vrijdags. Die beide laatste weekavonden was er in het atelier weder tot laat te doen en voor tien uur behoefden de jongens niet op het marktplein te verschijnen. Emiel bleef zoo lang mogelijk bij zijn boeken. Arie was er te ongedurig toe. Hij probeerde het wel, maar nauwelijks begonnen, voelde hij zijn gedachten eigenzinnig afdwalen. Telkens naar hetzelfde. Naar den tweeden Pinksterdag. Eindelijk was het dan avond geworden. Uit de lichte binnenstad kwamen zij in de afgelegen donkere zijstraat voor het hotel aan. Achter in den langen gang had Emiel op de groene deur geklopt...

Maar hier stakte Arie's verbeelding reeds. Hij zàg in verbeelding niets meer en hòrde zich het verdere alleen nog maar diep-inwendig zeggen. Ze zouden dus met zijn vieren naar boven gaan en even later zou hij met Marie alleen blijven. In een der kamers boven.

Zoover gekomen, verstomde ook die innerlijke stem en

bleef er slechts een wrevelig gevoel van onbehagen over. Zoo ging het telkens en telkens weer. Het bleek onmogelijk, dat kamerbezoek in zijn zoo zinnelijk gemijmer te betrekken en het daardoor van te voren te beleven. Hoe heeter zijn verbeelding, des te killer en saaier verscheen hem dan een of ander leeg-vreemd vertrek, zoodat ook zijn begeeren weer ontnuchterd werd. Stelde hij zich daarentegen ook maar even voor, dat Marie binnen de intimiteit van zijn eigen slaap-kabinetje verscheen, zonder mantel en hoed bij hem aan tafel zat, dan was hij zelf reeds opgestaan om haar te omarmen en te zoenen, en durfde immer meer te verlangen. Want in verbeelding was hij dan verrast over haar aanwezigheid en hun alleen zijn, en dan volgde al het andere van zelf. Daarom behoefde het ook nog niet juist het kabinetje zelf te wezen, maar het toeval moest hen zoo aan zich zelf over gelaten hebben.

Ja, toevallig moesten zij zich ergens alleen bevinden, alleen blijven tot het uiterste als zonder hun toedoen geschied was. Dan versaagde zijn verbeelding niet langer, dan werd het van phase tot phase heet beleven, de kleeren waren afgeworpen en voor een oogenblik bleef het zoo zelfs tegen de leege gaping van het vreemde vertrek stand houden. Want dat had er zich ten slotte toch weer hatelijk tusschen gedrongen, maar zonder

dat ditmaal een ontzuivering gevolg was. Ach, dit hier was reeds de volmaakte evenaring eener werkelijkheid, die in werkelijkheid nog moest komen. Wat slechts ontbrak, was de beperking, die Jenny had gevegd. En om vooral in niets te kort te schieten, uit kleine nieuwsgierigheid tevens, was Arie ook daaraan tegemoet gekomen. Maar toen werd het toch een zich haasten om niet te vroeg te wezen...

Voorwaar geen stemmingen, noch ervaringen, om met een koel hoofd bij de boeken te tronen. Louter tegenstrijdigheden ten slotte, die Arie van zijn kamer de straat op dreven, waar hij dan pas in de drukte en avond-verlichting van de binnenstad wat tot rust kwam.

Niet meer nadenken. Slenteren. Kijken. Afwachten. Ten slotte moest hij zich weer haasten nog tijdig op het marktplein te wezen, maar mocht hij al dwalende wellicht neiging hebben bespeurd, over wat er in hem omging zich met Emiel te onderhouden, zoo was diens eerste donkere oog-opslag bij de ontmoeting reeds voldoende Arie het zwijgen op te leggen.

Het bleek eenvoudig een onmogelijkheid zich ook maar voor te stellen, dat de aller-correctste Emiel zich over wat hij voor zijn deel van dien avond mocht verwachten, openlijk uit zou laten. Er waren nu eenmaal dingen, die men zonder grof en

onbetamelijk te worden, niet tot het onderwerp van een gesprek kon maken... Arie hoorde dat Emiel in verbeelding reeds juist zoo zeggen. Emiel's onverstoorbaar rustig zwijgen leek de natuurlijkste zaak ter wereld en kon hem toch steeds opnieuw tot blind verzet prikkelen.

Want al had de ander dan ook nog evenmin eenige ervaring, in zijn denken moest hij toch veel verder wezen en ook reeds geen aarzeling meer kennen. Arie voelde hier bij ingeving, dat voor Emiel - hoe onbetamelijk volgens hem het erover-spreken mocht wezen - het erover-denken zijn volle goedkeuring had en wel omdat het, onbesproken, om niets onbetamelijks meer ging. Dat was het. Emiel had reeds geen last van zonde-besef meer, en al moest Arie daarin ook diens meerderheid erkennen, hij haatte er den ander tevens niet minder om.

Hoe kon men, bij al het nieuwe, dat dan toch ook voor Emiel op komst was, zoo onverstoorbaar, gelijkmatig, beleefd en netjes blijven! Daar kon enkel maar de koele berekening van een filister achter schuil gaan. Trouwens zich al te lang met Jenny af te geven, lag niet in zijn bedoeling. Dat wist Emiel heel precies en dat was dan ook zoowat het eenige, dat hij los gelaten had. Zoo'n valsche mieter. Jawel, daar had je het weer.

Zeer teekenend voor Emiel in dit opzicht was ook nog, dat hij, zoo dichtbij en zoo zeker van het einddoel, op eenmaal niets meer van zekere buiten-herbergen wilde weten, waar in opzettelijk duister gehouden vertrekken, de vrijende paartjes geheel aan zich zelf werden overgelaten. Arie had het daar nooit op begrepen gehad. Vooral Zondagsavonds heerschte er in die overvolle donkere gelegenheden een walging-wekkende lauwe atmosfeer, die bij het binnentreden reeds den adem afsneed en tegelijkertijd het bloed verhitte. Zoowel nieuw-aangekomene als de kelners moesten er op de tast en stommelend hun weg zoeken. Werd het weer stil, dan begonnen alom vochtig-heet gefluister, smak-zuigen van gezoen, ritselen van te stijf gestreken onderkleeren, stoel-gerij... Tot met een doffe bons ergens een paartje kwam ten val en het opflakkeren van een brutale lucifer door spottend hoongelach, schrikgilletjes, woedend gevloek, werd begeleid.

Daar Emiel ook in de donkerste duisternis vlot zijn wegvond en reeds de aller-eerste keer van geenerlei zorg blijk gegeven had, of de anderen wel zoo spoedig konden volgen, was Arie maar in een der open veranda's teruggekeerd, die, ook niet al te licht, meer dan voldoende was voor hetgeen er tusschen Marie en hem somwijlen te verheimelijken viel. Ten slotte had hij ook dit soort van afzondering moeten opgeven, daar het in

Marie ieder levend gevoel bleek te verstikken en er zoo de voorkeur aan gegeven de terugkomst van het meer ondernemende paartje ergens buiten onder de boomen af te wachten.

Al doorzag dus Arie Emiel wel, zoo kon hij er toch niet rouwig om wezen, dat deze zoo plotseling van opvatting veranderd was. Trouwens deze beide laatste weekavonden was er in het atelier zoo laat te doen, dat er voor niet veel anders tijd overbleef, dan de meisjes naar huis te brengen. Zelfs van een kort oponthoud in het 'Hof van Engeland' wilde Emiel niets meer hooren, zoo waardeerend als hij er zich ook immer over uitgelaten had.

Want al was er ook daar gelegenheid aan de straatzijde in het donker te zitten, zoo was het 'Hof' toch in geen enkel opzicht met die gemeene buiten-kroegen of met welke gelegenheid van dien aard ook in de stad te vergelijken. Wel werden er boven kamers verhuurd, maar de heele inrichting was van een ander snit. Van straat af kon men door het donkere voorgedeelte, waarvan de beschuttende gordijnen nooit geheel dicht getrokken waren, in de lichte achterzaal zien. Wel is waar zonder de paartjes te herkennen, maar van zelf sprekend toch, dat er zoo voor meer dan een vluchtige omhelzing of gewoon vertrouwelijk zitten geen gelegenheid was. De be-

diening geschiedde door befrakte kelners en ook het publiek was er van een heel ander soort. Studenten meest met hun vaste meisjes, of met studenten-cocotten soms. Die zaten er rustig, zonder hang naar onbetaamlijkheden, in het gemakkelijke besef desnoods naar boven te kunnen verdwijnen.

Maar ook op het 'Hof' had Emiel thans van allerhand af te geven. Juist als van beter soort, was het voor studenten de pest. Want in de minne dingen wilden die niet komen en wanneer dus het 'Hof' er niet was... Het liefste was Arie als eenig antwoord er met Marie binnengestapt, maar daartoe ontbrak hem als immer de moed. Hij luisterde niet meer naar den ander, die ook voor de rest van dien avond alleen nog maar belang in studeeren en vooral in het zoo kort op handen zijnde eind-examen leek te stellen. Wat dat betreft had Arie den volgenden Zondagmiddag nog heel wat moeten slikken.

... ze hadden hun lievelings-plekje opgezocht. Een vierkant stukje grasveld aan het eind der over-schaduwde laantjes, waar de groote trek der wandelaars niet meer heen kwam en dat aan hoogstens vier personen een rustplaats bieden kon. Vroeger moest daar de toegang tot het reeds lang gesloopte laatste land-huis zijn geweest, waarvan het vervallen ijzeren hek nog achter een stuk latten-schutting zichtbaar was. Voor

de rest was er alles met gras en onkruid overwoekerd, het gesteente van het toegangs-brugje verbrokken en vergaan, maar toch nog niet genoeg of het sloot-water ter weerszijde vond er zijn weg nog onderdoor. Met het hoge schutting-stuk in den rug zat men er vrij van den weg en daar de bosschen der buitenplaatsen hier voor een wijle door weiland werden onderbroken, was het uitzicht er naar beide kanten vrij. Zoowel naar de verre stad, waarvan de daken-zee, de vele torens en koepels in het schuin-gietende wolken-licht iets van lucht-spiegeling hadden, als over de wuivende velden naar de lage dorpjes in de omgeving, waarvan het mul-rood der dakpannen in starre zonneschijn broeide. Zoo, beveiligd ook voor de groote stroom der Zondagsgangers, was het een weelde, in het warme gras op den rug gestrekt, het klare hemel-blauw immer hooger, immer vrijer te zien wijken, het speelsch aandrijven van een enkel vlokkig wit wolkje gade te slaan, de van zoete geuren verzadigde zomersch-loome lucht al dieper in te ademen, dan even als licht bedwelmd te worden en zoo niets meer van wanneer of van waar te weten...

En toch, het was Emiel geweest, die half tegen het schutting-stuk geleund, zijn ronde zwarte hoed voor zich in het gras, bezig in hemdsmouwen een pijpje te stoppen, zijn sombere voorspellingen begon te rechtvaardigen. Wanneer

Arie thans ook nog de beschrijvende meetkunde liet schieten, wel dan werd een heele hoofdgroep, en dan... Arie, met zijn hoofd aan Marie's schoot geleund, kwam thans overeind. Maar niet om hetgeen Emiel aan het beweren was. Beter dan deze wist hij zelf reeds, dat het met dat eind-examen zoo goed als zeker mis zou gaan. Dat was het dan ook niet. Maar wat hem zoo half tusschen droomen en waken opnieuw getroffen had, was Emiel's onverstoorbaar nuchter praten en het even onveranderde van hun samenzijn op het grasveldje geweest. Zou het zelfs dien voorlaatsten middag alles gewoon bij het oude blijven, morgen misschien ook nog, om dan zonder eenigen overgang dien avond binnen te gaan?

Arie begreep niet. Hij begreep desnoods nog, dat het maar beter was over het voorgenomen kamerbezoek te zwijgen. Zoover was hij ook reeds. Zoo met zijn viereen kon het natuurlijk tot geen bespreking komen. Dat ging nu eenmaal niet. Ja, wanneer het een boottochtje of een uitstapje buiten de stad gegolden had, dan kon men zich, ook in het bijzijn der meisjes, juist door een gemeenschappelijk onderhoud vooraf over allerhand bijzonderheden bij voorbaat amuseeren. Dat kon dikwijls aardiger dan het op stap gaan zelf zijn. Eerst gaan we dat doen, en als we daar dan genoeg van hebben dan weer dat. Ook of het voor de meisjes niet te vermoeiend zou

worden. En zoo meer. Maar in dit geval...? Neen, neen, dat kon eenvoudig niet.

Maar ook voor de rest kwam het tot geen begin van openlijkheid. Tusschen Marie en hem was er na haar eerste, zoo bezwaarlijke, bereidverklaring en zijn daarop gevolgde driftbui, geen woord meer over gewisseld. Een onoverwinlijke afkeer hield hen wederzijds van spreken terug. Met Emiel alleen, volhardde deze onveranderlijk in stroeve terughouding en waar reeds de jongens dit thema stelselmatig vermeden, hoeveel te meer dus zou het, sinds Marie's inwilliging, tusschen de beide meisjes doodgezwegen zijn. En wat viel er ook verder te bepraten, nu zij het allen eens waren, de kamers verworven, en de avond, zelfs het uur, waren vastgesteld.

Arie voelde bij ingeving, hoe het voorloopig bij dit zwijgen had te blijven. Zoover was hij ook reeds. Maar toch: nog bezig Emiel gade te slaan, die bij de nadering van voetstappen zijn pandjesjasje weder begon aan te trekken en de slapende Jenny uit haar ongedwongen liggen wekte, merkte hij opnieuw de oude kille weerzin voor den ander in zich opkomen, die thans met een zelfvoldaan lachje zich voor de komende vreemden in postuur gezet had.

Want goed en wel, ze zouden dus over niets dan over onverschillige dingen meer spreken, maar dat behoefte toch

weer niet te beletten, dat er, door die alledaagsche woorden heen, af en toe iets van de onrust door kwam breken, die zoo kort voor het hevig-nieuw gebeuren hem zelf ten einde raad op straat gedreven had. Iets van die vreemde zelf-verscheurdheid bij den ander terug te mogen vinden, zij het in een stembuiging, zij het even in zijn loenschen oogopslag, was wel het allerminste geweest, waarop Arie had gemeend te kunnen rekenen. Hoe weinig dan ook, het zou toch een schijn van bondgenootschap, zoo niet den steun van medeplichtigheid hebben gegeven. Steeds op dezelfde onwrikbare nuchterheid stuitend, moest Arie wel gelooven, dat hij alléén zich van te voren zoo overstuur liet brengen, terwijl de anderen reeds iedere onrust uit hun denken hadden weten te verbannen. Maar daarin vergiste hij zich dan toch, al was het slechts wat Marie betrof.

Want ook Marie was het komende bijna geen oogenblik meer uit de schrijnende gedachten. De eerste dagen na haar toezegging aan Jenny en vooral door de honende ontvangst, die hare bereidwilligheid bij Arie had gevonden, was haar het kamerbezoek enkel als een kil dreigement verschenen en had zij een paar maal op het punt gestaan haar belofte weder terug te nemen. Tot, na dien avond, dat Arie haar uit eigen beweging nog zoo laat had opgewacht en ook zoo ongedwon-

gen en gewoon lief tegen haar geweest was, zich bij Marie de overtuiging vastgezet had, dat de laatste rest zijner terughouding weg moest vallen, zoodra hij zich, door vreemde aanwezigheid niet langer belemmerd, met haar geheel alleen zou bevinden. Dan eindelijk moesten die zachtere woorden, het gebroken liefdes-gestamel, dan de sprakeloze omhelzing volgen oog in oog, en dan eindelijk uitgesproken worden, dat zij elkander liefhadden. Ja, liefhadden, beminden en alles wat dan nog volgen mocht kon toch hoogstens de bezegeling dezer woorden brengen. Maar daaraan dacht zij nooit. Zij kwam nooit verder in gedachten, dan dat eerste oogenblik, wanneer zij beiden eindelijk aan elkander zouden overgelaten worden. Dan doorstroomde haar een ruischende levenswarmte, stakte haar adem als rustte zij reeds in zijn armen, leek er diep binnen haar iets weg te smelten en boordevol weder over te vloeien, bij het aanhooren zijner liefde-bekentenis, waarmede Arie zoo lang geschroomd had. Dan eindelijk zou die vreemde beklemdheid tusschen hen wegvallen en zoo kon Marie reeds bij vlagen hartstochtelijk naar dat samenzijn verlangen.

Maar ook Emiel was niet zoo koeltjes en onverschillig als hij dit uiterlijk wel deed voorkomen. Van liefde, van hartstocht zelfs, kon er bij hem wel geen sprake wezen, zijn nieuwsgierigheid echter werd tot het uiterste geprikkeld en vol onge-

duld verbeidde ook hij den avond, die over alles wat hij tot nu toe met Jenny in duisternis en blind gevoel beleefd had, voor het eerst licht ontsteken zou. Hij duchtte dien aanblik niet, was evenmin bevreesd te kort te schieten en zoo kon het hem niet moeilijk vallen zich bij voortduring achter een nietszeggend masker te verschuilen. Het komende echter hield ook Emiel's belangstelling ononderbroken gaande en zoo was Jenny wel de eenigste, voor wie het galant avontuur een zuiver zakelijk karakter had. Iets nieuws kreeg zij er niet door te beleven, Emiel was haar volmaakt onverschillig, zoodat zij zich alleen maar afvroeg, of deze na afloop zijn belofte zou nakomen. Eerlijk gezegd, zij geloofde het nog niet. Het leek haar een te hoog bedrag.

Zoo hielden ook de anderen, ieder op eigen wijze, zich in gedachten met het komende bezig. Door het onverschillige praten heen, achter een gemaakt luchtig lachen om, ging dat gemijmer eigenzinnig verder, eentonig, woordloos ten slotte, maar nooit geheel verstommend en om naar te luisteren als naar onzichtbaar zachtjes klateren van water.

Jenny drong er op aan naar de stad terug te keeren. Ze was dien middag niet goed in orde. Nog bleeker dan gewoonlijk, met zwarte schaduwen onder de oogen. Emiel, in volle zon tegen het schutting-stuk geleund, was nog immer over

het eind-examen bezig. Wilde Arie nog een slap kansje hebben, dan gaf hij hem den raad... Arie, weer met zijn hoofd aan Marie's schoot geleund, luisterde niet meer. Marie had zich met haar lachende oogenschijn over hem heengebogen en woelde daarbij met haar vingers wat in zijn haar.

Windstil, loomwarm, met in de verte de slapende stad, kwam er over het grasveldje op eenmaal die echte Zondagmiddagstemming. Ook het zonlicht kreeg een dieperen onderton, zooals het soms binnenshuis over oude mahoniehouten meubelen schijnt.

IV.

Arie had den raad van Emiel ten slotte toch opgevolgd en was begonnen allerhand achterstand bij te werken. Voor beschrijvende meetkunde had hij een ongelinieerd schrift met groen kaft ingericht, dat aan het einde van den tweeden Pinksterdag bijna voor de helft vol-geteekend en volgeschreven was.

Hij was van 's morgens vroeg schier ononderbroken bezig geweest en zeer tot zijn bevreemding, was het hem van den aanvang af gelukt zijn gedachten bij het werk te bepalen en werd hij ook verder door niets meer afgeleid. Hij dacht niet meer aan hetgeen de avond brengen zou. Zijn denken, te overspannen op dit punt, weigerde thans er zich langer mede bezig te houden en al wist hij natuurlijk wel, al verder werkend, wat er gebeuren ging, het maakte reeds niet den minsten indruk meer op hem. En zoo kort op handen het ook in werkelijkheid mocht wezen, zoo ver en vaag liet zijn verbeelding het hem voorkomen. Niets drong meer diep genoeg tot hem door.

Zoo was het Arie sinds langen tijd vergund geweest, eenige

uren rustig bij zijn boeken te blijven en had hem de verregende tweede Pinksterdag nog aller-onverwachtst een eind in de goede richting gebracht. Een begin van zelfvertrouwen terug gegeven.

Trouwens, ook wanneer het weder dien dag beter was geweest, had Arie het toch zonder het gezelschap der anderen moeten stellen. Want op uitdrukkelijk verlangen van Jenny was er pas voor 's avonds tegen donker afgesproken. Marie had zich als altijd gevoegd. Emiel, reeds lang het wandelen en het zich in het openbaar vertoonen moede, verheugde zich bovendien een extra-dag voor eigen studie te hebben. Arie was het er in den beginne niet mede eens geweest, maar thans, op punt het huis te verlaten, voelde hij bij ingeving, hoe, juist dezen dag, hun samenzijn op het grasveldje of waar dan ook in het volle licht, iets pijnlijks van beschaming zou hebben gehad. Neen, zoo was het veel beter. Elkander in donker te ontmoeten en daarop regelrecht naar dat hotel.

Jenny was toch wel bijzonder bij de hand. Die had dit alles reeds zoo vooruit gevoeld en, om dat samenzijn te vermijden, gisteren hare ongesteldheid als voorwendsel gebruikt. Plotseling had zij het daar op het grasveldje benauwd gekregen. Men moest er opbreken en pas in de koele schaduw-rijke laantjes kwam zij weer langzaam tot zich zelf. Maar van naar de stad

teruglopen geen sprake meer. Er diende getramd. En 's avonds... Emiel, tuk op een vrijen avond, was hier zich zelf toch te vlug af, toen hij, met iets als een grijns, over rust en nog eens rust begon. Jenny wuifde flauwtjes af. Ja, 's avonds, tegen het donker, wanneer het ook wat koeler wezen zou, had zij er niets op tegen nog even in het Hof van Engeland te zitten. Emiel bleef niets anders over dan zoetsappig toe te geven.

Aan deze samenkomst moest Arie denken, terwijl hij, als altijd veel te vroeg, met zijn jaskraag omhoog, in de buurt van de plaats der afspraak heen en weer slenterde. Het meest verwonderde het hem, dat het pas gisteren was geweest. Het had even goed die eerste avond hunner kennismaking kunnen zijn, toen de meisjes, na veel heen en weer praten, zich hadden laten overreden in het Hof van Engeland mede naar binnen te gaan. Ja, gister was er weer dezelfde stemming van dien eersten avond geweest.

Alles had er dan ook wel toe bijgedragen de jongens opnieuw hopeloos verlegen te maken. Om te beginnen was er, ter eere van de Pinksterdag, in het lokaal groote schoonmaak gehouden. Het rook er nog naar de verf, de vloer was spiegelglad, er stonden andere stoelen, zoodat het een geheel nieuwe inrichting geleek, waar zij weer als vreemden moesten binnendringen. Maar wat nog erger was, voor de hun eenmaal ver-

trouwde kelner bleek eveneens een nieuwe in de plaats gekomen te zijn. Een even hoog-opgeschoten als hooghartig heerschap, die in zijn keurig-nieuwe frak, met zijn wel-verzorgde witte handen, zijn glad geschoren gelaat, waarop slechts aan de boven-wangen even een begin van bakkebaardjes, met zijn keurig nette scheiding ook, de voornaam- en ongenaakbaarheid zelve was. Ach, tegen al deze deftigheid viel het oude Hof van Engeland geheel in het niet. Arie schoot er de laatste rest van zelfvertrouwen bij in, Emiel echter had zich onder de geringschattende blikken van den grooten kelner goedgehouden, al moest hem dat ook moeite genoeg gekost hebben. Arie kreeg toch weer respect voor Emiel, terwijl hij onverstoorbaar de leiding nam en zoo werd hun binnenkomen in het Hof ditmaal door een bijna nog grotere spanning begeleid, dan tijdens hun allereerste optreden daar.

Tot overmaat van ramp was het halfdonkere zaaltje zoo goed als bezet, zoodat zij vlak aan het roode gordijn, half in het licht der achter-kamer kwamen te zitten, telkens door voorbijgaande studenten gestoord, van wie er een aller-onverwachtst, aan hun tafeltje bleef staan, Emiel een paar seconden doordringend aanzag en terwijl hij zich weer begon te verwijderen alleen maar een ‘Aha, knaapje, daar heb ik je

dan toch' ten beste gaf. 'Verrek' had Emiel half verstaanbaar gemopperd. Maar, goede hemel, was dat een miserabel begin geweest. Voor Emiel, die korps-student moest worden en den ander reeds om protectie had gevraagd, beloofde dat een prettige groen-tijd! Arie, die knor zou blijven, had bijna met Emiel te doen, vooral ook daar diens prestige tegenover den kelner er stellig niet door gewonnen zou hebben.

De deftige had verachtelijk hun tafeltje wat afgeslagen, aller-hatelijkst de roode gordijnen nog meer uiteen gedaan, zoodat zij thans van straat af duidelijk te herkennen moesten wezen en Arie aanvankelijk van verlegenheid geen raad meer wist. Gelukkig echter zag Marie er dien avond in een zwart manteltje met een coquet mutsje al bijzonder goed en lief-jeugdig uit. Arie zelf droeg voor het eerst een voor hem vermaakt tweede-hands-pakje, waarvan Emiel beweerde, dat het wel niet erg zat, maar door de kleur gered werd, en om zich dood te schamen bestond er dus evenmin aanleiding.

Ja, ten slotte was het nog een aller-genoegelijkste zitting geworden. Eenmaal met de dampende grogs op tafel, had Emiel zich verstout - de kelner trouwens bleek de kwaadste niet - de gordijnen weer wat dicht te trekken en zoo half-binnenkamers afgedekt, hadden de knapen hun fantasie de vrije loop gelaten... Het eind-examen was reeds achter den

rug; de verdere studie gelukkig beëindigd. Emiel werkte als ingenieur op een groote fabriek. Arie was als bestuurs-ambtenaar in het verre Oosten aangesteld en bezig de ingeborenen met vrije democratische inzichten vertrouwd te maken. Emiel lachte schamper, schold den ander voor warhoofd. De jongens, geheel op hun gemak reeds, werden immer luidruchtiger en hadden aldra de gebruikelijke ruzie. Jenny, nog ietwat lijdend, luisterde vergoelijkend lachend naar deze toekomst-plannen, waarvan zij de vervulling wel nooit zou medemaken. Marie, blozend en frisch, lachend over het gansche gezicht, was het weer bijzonder duidelijk aan te zien, dat zij hier geen eigen wil had en zich in alles op de anderen verliet.

Zoo, juist zoo, hadden zij er dien eersten avond van hunne kennismaking gezeten. Even ondernemingsloos tegenover de meisjes, even rustig de triumf genietend in het Hof van Engeland binnen gedrongen te zijn. En toch, wat was er intusschen niet gebeurd! Toen was een kus, een handdruk nog een waagstuk, hun terughouding enkel gebrek aan durf geweest. Welk een verschil met die bezadigdheid van thans, voorgewend in koortsachtige verwachting van dat andere, waardoor een zoen, een vertrouwelijke aanraking reeds overbodig leek. Ja, toen was het hun allereerste, gisteren zoo hun laatste avond geweest...

Met een lichte bevreemding keerde Arie uit zijn gemijmer tot de omgeving terug. Het was intusschen bijna donker geworden. Het regende nog immer. Lantaarnschijnsels schampten over de natte keien op. De avonddrukte begon haar hoogtepunt te bereiken. Nog stond hij hier alleen te wachten, maar straks over enkele minuten wellicht... Nog gebeurde er niets, maar dan... Emiel zou er wezen, daarop de meisjes, en dan...

Bevreemding, botte verwondering, ongeloof ten slotte, schokte in Arie op. Hij kon het niet meer gelooven, dat die hevige werkelijkheid reeds zoo dicht aan hare vervulling was; zonder te weten waarom schrok hij er thans even hevig voor terug. Neen, zoo snel, zoo nuchter, zonder overgang, zoo buiten hem om en kil-gewoon mocht zich dat andere niet voltrekken; eerst moest er nog iets anders, eenvoudigers, bevattelijker gebeuren... Hoogst ongedurig begon Arie de plaats van afspraak - een drukke straathoek - weder te verlaten. Maar natuurlijk, niettegenstaande hun briefje, waarover de bulldog trouwens zoo ontzettend had moeten lachen, waren de kamers bij deze Pinkster-drukte toch aan anderen afgestaan. Arie ademde op. Zoo was het toch weer verre van zeker, of er van de heele onderneming iets terecht zou komen. Hoogst waarschijnlijk zelfs, dat zij geen plaats zouden vinden

en ergens anders zou dat al evenmin het geval wezen. Het bleef dus, voor dien avond tenminste, bij enkel groot-doenerij. Ah, welk een opluchting...!

Zich omkeerend had Arie de anderen ontwaard. Emiel, zijn zwarte ronde hoed nog wat meer in de oogen, de zwarte Jenny hoog beschuttend onder zijn zwart-glazende paraplu, stond reeds ongeduldig naar alle kanten om te zien. Thans had hij zijn gouden knip-horloge te voorschijn gehaald en toonde het met een bezorgde fronsing aan Marie. Deze had Arie reeds herkend. Zij maakte zich bemerkbaar met een zwaai van haar doorregende Schotsche parasol en even later volgde de begroeting.

Emiel had terstond een ernstig woord met Arie te spreken. Hij verzocht de meisjes even voor te gaan. In betamelijken afstand, wel te verstaan, opdat de beide jongens er op konden letten, dat hun vriendinnen in de toenemende drukte en duisternis niet lastig werden gevallen.

Emiel dan maakte zich hoogst bezorgd, dat hun brief niets uitgewerkt zou hebben. De hotel-houder, hoe gunstigen indruk hij overigens ook gemaakt had, was op den gaanden en komenden man aangewezen en zou bij dien sterken Pinksteraandrang te hunner wille zeker geen kamers leeg laten. Risico op zich nemen. Misschien, wanneer zij in hun briefje den afzender

hadden vermeld, dat er dan... Maar dat was nu eenmaal achterwege gebleven. In één woord, Emiel had er een heel zwaar hoofd in.

Arie, vol leedvermaak en tegelijk blij verrast, zijn meening door Emiel gedeeld te vinden, gaf daarentegen te kennen, niets van dien aard te duchten. Ze zouden de kamers ongetwijfeld te hunner beschikking vinden. Deze luchtige opvatting echter kon Emiel geenszins van zijn sombere vermoedens afbrengen. Maar afschrikken liet hij zich evenmin. Wanneer het mis mocht lopen in de 'Voyageur', dan ging het in het 'Hof' naar boven. Schamper, bijtend, had Emiel dit laatste uitgebracht, als om zich zelf tot het meest ongehoorde te tarten. Arie durfde dan ook zijn ooren nauwelijks te gelooven. In het Hof! Naar boven...! Emiel had hem reeds alleen gelaten. Even later liepen ze weer paars-gewijze.

Zoo echter wist Arie weer niet wat er van te denken. In het laatste oogenblik bleef alles opnieuw aan het toeval overgelaten. Er zou waarschijnlijk niets gebeuren, maar even waarschijnlijk was er toch nog een kans. Want daarvoor kende Arie Emiel veel te goed; die zou het er niet bij laten. Maar er was dus wat op komst. Er gebeurde thans reeds iets. Alles was nog wel aan het toeval overgelaten, maar dat juist was het wat Arie verlangde. Dat pas bracht tintelend leven en

beweging. Daarbij was het Hof tegelijk een echt hotel. Daar kon men zich voorstellen werkelijk op reis te zijn, of in een vreemde stad den trein gemist te hebben, zoodat men er noodgedrongen samen moest overnachten.

Thans kwam er iets feestelijks in hun door de drukke straten slenteren, juist zoo als Arie het dien eersten Zaterdag-avond hunner kennismaking ondervonden had. Ze begonnen een overvolle, bedompt-warme passage binnen te gaan. Jenny en Emiel waren uit het gezicht verdwenen. Marie hing zich in zijn arm. Zij wilde hooren waar het wezen zou. Arie, naar waarheid, antwoordde dat zelf nog niet te weten. Marie geloofde het eerst niet. Maar goed dan, maar dan toch vooral niet in dat armoedige hotel, waar zij gisteravond aan voorbij gekomen waren. Zij had wel degelijk gehoord hoe in de achterhoede Emiel op eenmaal met zijn wandelstok over de keien was begonnen te schrapen, terwijl de onverhoedsche verschijning van den hatelijk-lachenden bulldog haar een doods-schrik aangejaagd had. Arie, die, na de vergelijking, welke hij zoo even onwillekeurig tusschen het Hof en Voyageur gemaakt had, Marie in den grond van zijn hart niet anders dan gelijk kon geven, voelde zich door haar verachtelijke opmerking tevens tot verzet geprikkeld.

‘Of Marie soms ergens anders betere kamers wist en

waarom zij dat dan maar niet dadelijk gezegd had?' Als eenig protest had Marie haar arm uit dien van Arie gedaan.

Ze begonnen de passage te verlaten, waar aan het volgepropte einde Emiel en Jenny hen stonden op te wachten. Tot verder ongenoegen kwam het dus daardoor niet. Maar van dat feestelijke in de omgeving bleef evenmin iets over. Het was opnieuw een dood-gewone regenachtige rommelige Zondag-avond. Arie voelde zijn stemming immer meer zinken. Marie, die in de dronkemans-drukke der laatste overvolle smalle hoofdstraat zijn arm wel weer had moeten nemen, toonde zich nog steeds de beleedigde. Arie gelukte het bij haar aanblik niet langer zich van schuld vrij te pleiten. Hoe taktloos ook, zelfs wanneer zijn achterdocht terecht bestond, daarover zoo kort voor het beslissende oogenblik weder te beginnen.

Want aan het einde der hoofdstraat ging het over een brug, dan kwam een donker stuk gracht, in het tweede steegje opzij lag het hotel, en dan... Waren het haar eigen woorden niet geweest... Dan zou Arie zelf wel merken, hoe noodeloos hij haar met zijn beleedigende achterdocht gekweld had. Beleedigend? Maar natuurlijk had Marie zich zoo even nog door die aller-hatelijkste uitlating diep gekrenkt moeten voelen. Hoeveel te meer dan, wanneer ook zij zonder ervaring was.

Maar daar iets van te merken, dat kon toch zonder ervaring ook weer niet... Ach, het werd een steeds grooter warboel. Voor het oogenblik trouwens hadden zij al hun aandacht nodig, om in het gedrang niet al te ver van Jenny en Emiel te worden afgedreven, die bijzonder gemakkelijk en snel hun weg vonden.

Emiel was het er blijkbaar om te doen, vòòr het bereiken van het hotel een gemeenschappelijk onderhoud te vermijden. Wellicht, dat hij bij ingeving van Marie in het laatste oogenblik nog moeilijkheden duchtte. Hoe dan ook, hij zwenkte met Jenny reeds het afgelegen steegje binnen, terwijl Marie en Arie pas den brug naar de donkere gracht afgingen.

Emiel's tactiek bleek de juiste te zijn. Op den brug reeds had Marie Arie weder losgelaten en eenmaal aan het donkerspiegelende water, begon zij allerhand bedenkingen te maken en bleef zelfs, steeds onwilliger, in zich zelf pratend enkele schreden achter.

Arie, bijna stikkend van drift, was niet bij machte een woord uit te brengen. Geen zijner argumenten hadden iets vermogen uit te werken. Marie met geweld voor zich uit naar het steegje drijven kon niet, nog afgezien daarvan, dat er aan weerskanten van het grachtje hier en daar menschen liepen en ook nog af en toe den brug af kwamen.

Zoo kwamen zij een wijle sprakeloos tegenover elkander te staan. Het regende niet meer. Over de donkere daken der slapende gevels reikte de rosse weerschijn der vele lichten van de binnenstad tot hoog in het donzig zwart der nog vochtige nachthemel. Stak er wat wind op, dan kreeg het bijna gitzwarte grachtwater een donker-rossigen ondertoon en kabbelde nauw hoorbaar even aan de wallekanten. Maar dan was er ook die hatelijke stilte weer. Het grachtje bleef menschenleeg. Uit de stad in de verte drong geen geluid meer door...

Zoo werd hun zwijgen ondragelijk. Want al had Arie ook naar een onverwacht uitstel van het kamerbezoek verlangd, zoo maakte het hem toch immer razender zich op het allerlaatst door Marie alleen getrotseerd te vinden, vooral waar hij besepte haar op geen enkele manier te kunnen dwingen. De stilte werd hem een kwelling, omdat zijn eigen machteloosheid er hatelijk mede voortduurde; er moest en zou thans een einde aan komen en reeds op punt opnieuw in een vloed verwijten los te breken, viel het hem weder te binnen, hoe zij er zoo goed als zeker alles bezet zouden vinden... Daarmede moest Marie toch op andere gedachten te brengen zijn.

Terwijl Arie, bedaard thans en toch met nadruk, nog bezig was Marie te overreden, verscheen Jenny aan den hoek van

het steegje en pas onder den invloed harer vriendin, was zij er, in den letterlijken zin, toe te bewegen zich in het donkere zijstraatje te begeven, waar Emiel, in de bonte schijnsels eener veel-kleurige lantaarn, voor het hotel was achtergebleven.

Slechts hier en daar was er aan de vensters der andere vervallen woonhuizen nog licht. Menschen liepen er niet. Aan het einde van het steegje, waar een rosse straat-lantaarn flakkerde en een nog nauwer slob scheen te beginnen, dook soms even de schaduw eener sluipende gedaante op en verdween weer spookachtig in het donker. De gevels, waar zij langs kwamen, waren allen duister, maar toch niet zòò, of Emiel had het drietal reeds ontwaard en kwam hen nu tegemoet, in gezelschap van een anderen jongen, die, uit het hotel komende, naast hem onder de lantaarn was gaan staan.

Maar ook Arie had, niettegenstaande het schaarsche licht, reeds meer dan genoeg gezien. Een dompe woede kroop in hem op. Alles scheen dien avond saam te spannen, om hun toeleg te doen mislukken. Hij voelde hoe Marie zich weder in zijn arm klemde en daarbij trachtte haar gelaat aan zijn schouder te verbergen... Vervloekt, het was de door haar zoo verfoeide bulldog, die reeds met een breede zwaai zijn hoed had afgenomen en terwijl de meisjes hem, zonder wedergroet, schuw ontweken, aan de zijde van Emiel hinderlijk

begon mede te komen.

Hoewel natuurlijk met opzet omtrent dit uur verschenen, scheen de kwelgeest van louter verwondering maar niet tot bedaren te kunnen komen. Uitgelaten sloeg hij soms Emiel op den schouder en herhaalde dan, half stamelend, of proestend van ingehouden leedvermaak over de verslagenheid, die zijn komst veroorzaakte, telkens weer: 'Nee maar, die Arie.' 'O, o, die Arie, die Arie.' 'Kijk me zoo'n Arie nu eens aan, wie had dat ooit gedacht.' Verder kwam hij dan niet, Marie echter bracht het geheel overstuur, zij maande tot steeds grooter spoed aan en toen, kort voor het hotel, de bulldog aller-onverwachtst nog probeerde haar in te halen om onder de lantaarn Marie in het gelaat te kunnen zien, had zij, ten einde raad, blind van verlegenheid, Arie reeds half mede gesleurd. Een donkeren langen gang in, opzij van het hotel, bijna op den voet gevolgd door Jenny en Emiel, die zich thans ook zonder eenige plichtpleging van hun vervolger ontdaan hadden. De bulldog, ongevoelig voor deze weinig minzame bejegening, wenschte van straat af nog veel genoeg.

... Emiel had een verwensching gemompeld, maar drong zich toen, vast beraden weer en het toeval zegenend, dat Marie haar eigen weerstand had doen breken, als eerste naar het

einde van den langen gang, waar slechts een klein groen olielampje kwijnde. Daarbij keek hij zelfs niet om, of de anderen wel nakwamen.

Arie hoorde nog, hoe Jenny fluisterend Marie trachtte gerust te stellen en bleef toen maar achter Emiel aanlopen, omdat in het donker achter hem de voetstappen al evenmin verstomden.

Alles leek nog even onzeker, maar ze liepen dan toch maar met zijn vieren in den donkeren gang en wel juist zoo als Arie dat in verbeelding reeds zoo vaak had doorgemaakt.

Zijn adem stakte hier even. Want nu klopte Emiel op de groene deur aan het eind, zijn bleek gelaat met de overschaduw van den ronden hoed-rand wat voorover geneigd, zich af en toe ongeduldig aan de binnenwangen bijtend, blijkbaar zijn zenuwen ook niet geheel meer meester. Daarbij liet hij zijn klopfhand wat aan de groene deur rusten, in de verwachting, dat er wel niet spoedig genoeg zou worden opengedaan.

Spreken durfde thans niemand meer en ook dit hachelijk oogenblik kwam nog tot in bijzonderheden zóó verbluffend overeen met hetgeen Arie zich omtrent het begin van dezen beslissenden avond voorgesteld had, dat het hem even moeite kostte om tot het besef te geraken, dat hij bezig was dit alles

thans in werkelijkheid te beleven.

Maar toen werd de deur nog onverhoeds open gerukt en bleef er ook niet de minste reden meer om aan de echtheid van hetgeen hij zag en hoorde verder te twijfelen. Want in verbeelding achter deze deur binnen te dringen, was hem tijdens zijn overmijmeringen van het op handen zijnd avontuur, hardnekkig ontzegd gebleven en terwijl hij daar thans in het smalle portaal tusschen de gelagkamer en de aangrenzende keuken den hotelhouder ontwaarde, zooals die enkel met een stomme hoofdbeweging, de nieuw aangekomenen beduidde even behoedzaam binnen te treden, voelde Arie tevens, hoe er van een afwijzing reeds geen sprake meer kon wezen.

Zijn keel werd toegesnoerd, heet en droog, terwijl hij als laatste naar binnen ging. Dat andere, het zoo hevig verbeide en toch even fel geduchte, het was dus plotseling, onherroepelijk, zonder overgang tot overstelpende werkelijkheid geworden.

Nu had de hotelhouder, schier onhoorbaar, de deur weder achter hen af-gegrendeld en stond reeds met Emiel in gesprek. Een heete bloedgolf steeg Arie, alles verdoovend naar de hersenen. Woordelijk alles te volgen trouwens was hier overbodig. Zoo even toch had hij het bij ingeving juist zoo en niet anders geweten.

Natuurlijk, hun briefje was in de beste orde ontvangen. De hotelhouder wist zoo'n nauwlettendheid ten zeerste te waardeeren. In dit opzicht niet verwend, was het hem een dubbel genoegen thans de jongelui hier welkom te mogen heeten... en toch... kortom... het speet hem geweldig, maar...

Emiel, die, tijdens de hulde aan zijn briefje gebracht, zijn hoed afgenomen en even licht-geveid gebogen had, verschoot van kleur. Arie ademde op. Voor een oogenblik verliet hem dat beklemmende gevoel, of het leven bezig was zich als een lawine over hem heen te storten, zoodat hij er voor de verdere beweging zelf niet meer bij noodig was.

Aha, daar had je het al. Dus toch. Ja, wanneer de jonkers in hun briefje tenminste een adres hadden opgegeven, misschien dat er dan nog gelegenheid zou geweest zijn hen te onderrichten. Ja, geen twijfel, of de hotel-waard had op zijn beurt naar de pen gegrepen. Maar dat had nu eenmaal niet gekund, en daarom, het speet hem geweldig... Emiel, verbeter, klemde met een dof smakje zijn ronde hoed weder op.. Daarom zouden de jongelui de voor hen gereserveerde kamers hoogstens tot half tien kunnen betrekken. Ja, tot half tien ten hoogste. Want ten eerste waren ze zelf een vol kwartier te laat en tweedens hadden er tegen half tien weer andere

reizigers hun komst aangezegd... Wel zonde en jammer, maar bij die Pinkster-aandrang niet anders te verwachten en nog altijd beter dan met zulk hondenweer heelemaal geen onderkomen...

Hoofdschuddend en binnensmonds pratend, begon de waard, wiens dwalende blik tijdens dit onderhoud telkens weder Marie gezocht had, de aangrenzende keuken binnen te gaan, nog met een leege schotel in de hand, waarmede hij bij hun komst zich in het portaal had vertoond. Weer uit de keuken terugkomend, met thans in iedere hand een overkapte brandende petroleum-lamp, vond hij er het van verlegenheid machteloos zwijgen zijner jeugdige gasten door een meningsverschil tusschen Jenny en Emiel onderbroken. Maar kom, wat moest hij daar hooren, maar kom toch... het zelfs nu nog niet met elkander eens... En wel zeker, bleef daartoe tijd in overvloed. Ha, ha, wanneer de jonker dat dadelijk maar gezegd had, dat er boven ook nog verteerd zou worden... Dan keek hij op geen kwartiertje meer... Opperbest! Heete grokken. Van cognak! Of de anderen - hier loerde zijn dwaal-oog weder naar Marie - of de jongelui hem maar wilden volgen!

Achter den waard aan begon het viertal nu, in de vreemde schijnsels der beide brandende lampen, stommelend een smalle

trap te beklimmen. De beslissing was daarmee onherroepelijk gevallen. Maar vreemd genoeg, behalve dan die droge hitte achter in zijn keel en een koortsige bloed-flakking aan de boven-wangen, bespeurde Arie verder niets, dat op een heftig nieuw beleven duiden kon. Geen blijde verwachting, evenmin angst, hoogstens opnieuw een lichte bevreemding, dat dit alles zoo dood-gewoon, zonder een schijn van weerstand, in zijn werk moest gaan. Maar ook dat zelfs drong niet meer tot hem door, terwijl zij, alvorens de tweede trap te beklimmen, even in een portaalhoek bleven wachten, om den grijsaard gelegenheid te geven weder op adem te komen. Dicht naast Marie, die niet kon nalaten zijn arm nog even warm te omknellen, kwam Arie tijdens dit vluchtige oogenblik woord voor woord het praten over de grokken weder te binnen en trof het hem, hoe Emiel daarmee zijn zin weder had weten door te zetten. Dit leek hem het eigenlijk beslissende van den avond, waartegen al het andere als van ondergeschikt belang kwam weg te vallen... Behalve dan - hier begonnen zij de tweede trap te beklimmen - dat er weinig tijd meer over bleef en er dus haast gemaakt diende te worden...

Haast! Deze plotselinge innerlijke onrust, meer nog dan de nuchtere armoede der beide ineen-loopende lage zolder-vertrekken, waar de hotelhouder zich reeds van de brandende

lampen had ontlast, deed Arie opnieuw ieder levend besef verliezen voor hetgeen er hier boven dan toch op komst was. Terwijl de waard, die nog immer geen aanstalten maakte om te vertrekken, met zichtbare zelf-voldoening, de inrichting der zolder-kamers begon te prijzen, volgde hij nauwlettend diens uitlegging over de verbouwing, als gold het een museumbezoek... Zoo liepen de vertrekken in elkaar en waren tevens afzonderlijk van buiten te bereiken. Zonder over den gang te moeten, konden dus de jonkers straks ongestoord, in alle gemoedelijkheid, de grokken gebruiken. Daartoe hadden ze maar even te bellen. Verder niets.

‘Verder dus niets, hè!’ verstoutte zich Emiel hier onverbloemd in het midden te brengen en begon zich toen, op een bitse hoofdknik van Jenny, met deze naar de aangrenzende kamer te begeven. Vol leedvermaak bemerkte Arie, dat de grijze veelprater zich niet van zijn stuk liet brengen en de anderen weer achterop kwam. Om nog even iets over het dichttrekken der gordijnen daar uit te leggen. Ze waren pas nieuw en één enkele verkeerde greep...

Arie bleef dit alles met dezelfde onpartijdigheid gadeslaan, waarmede hij de verklaringen over het verbouwen van den zolder had aangehoord. Met een kleine nieuwsgierigheid tevens, al ging het om een of ander voorval op straat, waar-

mede hij zelf dan ook verder niets te maken had en toen Jenny, kort-besloten, den indringer de kamerdeur voor zijn gezicht toesmeet, kostte het hem de grootste moeite een lachbui te bedwingen. Daarbij trof het hem opnieuw, dat de afzichtelijkheid van den grijsaard, die op pantoffels en in een grauw-wollen borstrok rondliep, hem dien avond ook nog geen oogenblik gehinderd had en terwijl deze eindelijk, met een laatsten steelschen blik naar Marie, zich mopperend te verwijderen begon, gaf dit weer besef van onbeholpenheid en liet hij een leegte achter, zoodat Arie den ander het liefst onder een of ander voorwendsel terug geroepen had.

Met dit onverhoedsche vertrek leek het laatste verband met de thans donkere en toch zoo vertrouwde buitenwereld afgestorven, zonder dat deze vreemde afzondering in het schamel verlichte kille zoldervertrek daarvoor iets nieuws kon brengen.

Zoo bleef er toch weer niets dan die hatelijke onrust, de even redelooze als onafwijsbare overtuiging, dat het intusschen reeds ver en ver over tijd en er ook met de grootste haast niets meer in te halen was. Wat deed het er verder toe, dat Marie, wier aanwezigheid hem tijdens het nog samenzijn met de anderen, zoo goed als ontgaan was, zich thans wat van hem afgekeerd van haar hoed en mantel begon te ontdoen. Daar was niets bijzonders bij. Want voor ditmaal leek

alles reeds van te voren verdaan en zoo hier met haar alleen te moeten blijven, deed opnieuw de oude stoeve onwil in hem opkomen. Belachelijk ook, zich in die schamele rest van den avond nog overhaast aan dit aller-laatste te willen wagen... Hij begreep niet, waarom Marie nog haar hoed en mantel had afgedaan...

Hier zwaaide de behangsel-papieren kamerdeur onverhoeds open en stond er ook weer de hotel-waard onder de schuine hane-balken... Even nog de waarschuwing om hier boven toch vooral voorzichtig met het licht te zijn. En of hij misschien zijn eigen doosje lucifers...?

Maar al viel er dan verder niet veel te verzuimen, ook met Arie's geduld was het thans gedaan. Daarbij meende hij den indringer te doorzien. Hij merkte diens teleurstelling, nog te vroeg gekomen te zijn. Hoe had hij zelf kunnen vergeten de deur van binnen af te sluiten. Dit gebrek aan hotel-ervaring had de ander blijkbaar voor van zelfsprekend gehouden.

Terwijl Arie, opnieuw onzeker, den hotelhouder haperend begon terecht te wijzen, had hij, half werktuigelijk, half om zich een houding te geven, een cigaret opgestoken. Ja, ja, alles goed en wel, maar even aankloppen was toch wel het minste geweest. Nee, nee, zoo was het door Arie niet bedoeld, maar hij vond toch wel... De hotelhouder lonk-lachte nog

even tegen Marie, waarna hij zich goedschiks uitgeleide liet doen.

Arie sloot en grendelde thans de deur zorgvuldig en zich weder omkeerend, bemerkte hij onmiddellijk, hoe door deze kleine onderbreking hun afzondering een geheel andere geworden was. Thans had hij dit, hun verboden samenzijn, eindelijk door eigen toedoen tot stand gebracht. Daartoe had hij stille hindernissen moeten overwinnen en zoo begon thans het andere werkelijk, al zou Emiel daarnaast wel lachen hen immer nog te hooren praten. Ja, een groot deel van den zoo lang verbeiden avond was verlummeld, maar daarom had hij toch nog niet alles verzuimd.

Het was Marie, die reeds in haar onderlijfje met bloote armen op Arie toekwam. Nu stond zij bij hem en streek, in bevende afwachting der eerste wezenlijke omhelzing, zijner gebroken liefdes-stamelingen, zijn haar wat uit het voorhoofd. Verward, dat de stilte voortduurde, vroeg zij, licht verwijtend, waarom hij nog bleef rooken. 'Je gezicht is zoo rood als vuur.' Ze vlijde het naakt van haar arm aan zijn hals. 'Kom, geef me een zoen.'

Arie zoende Marie op haar half-geopenden mond, week en met het hard-koel-vochtige van tanden. Zij sloot de oogen en liet zich in gelukzalige bedwelming wat achterover, zoodat

Arie haar met beide armen moest omvangen. Thans merkte hij pas, hoe door het rooken zijn bloed in wilden opstand gekomen was. Zijn denken leek in die laaiende hitte te verschroeien. Hij was enkel nog maar gevoel, terwijl hij Marie zoo tegen zich aanhield en haar opnieuw begon te zoenen. Ook haar wangen gloeiden thans op, maar tegen zijn flakkerbrandend gelaat, was haar donzige huid nog koel. Zich schamend over zijn hortend-heete ademen, verborg Arie mond en aangezicht in de volheid van haar hals en had daarbij even de zacht rozige schaduw tusschen haar beginnende boezem ontwaard. De frischheid van haar naaktheid steeg tot hem op. Hij wilde iets stamelen. Zijn adem stokte. Hij voelde zich weer vrij worden, maar de omgeving verwaasde nog tegen zijn omfloerste oogen... Zoo bleef hij enkel nog heet-bonzend eigen lichaamsgevoel, dat ook in verbeelding den dwang van kleeren niet meer verdragen had en eindelijk kwam die zondige bevrijding weer over hem, zich niet meer te behoeven te schamen. Hij tastte aan Marie's bovenarm, die in een siddering van begeerte hem haar volle naaktheid leek te onthullen, maar toen daar woorden tusschen door begonnen van: 'Arie, zie je wel, wat ik voor je over heb' en 'kom, zeg het nu, dat je ook van me houdt', dreigde alles weer tot de ontzuivering van het plat-alledaagsche te verzinken. Marie was plotseling

weder Marie, niet langer de onbekende zijner begeerte, zoodat Arie, in blind verzet, zich van haar afkeerde, snauwend: 'Geen praatjes meer. Opschieten. Uitkleeden.'

Een stortbui klaterde over de vliering neer, terwijl Marie, zonder ook maar een gebaar van tegenspraak te vinden, zich naar den kamerhoek bij het bed begaf. Zij hoorde nog, hoe Arie zijn laarzen van zich afsmaakte, toen begon zij zich werktuigelijk verder te ontkleeden, terwijl een doodsche leegte haar innerlijk immer meer verkilde. In haar hoogste verwachtingen schamelijk bedrogen, in plaats van met liefdebetuigingen door een brutale afwijzing ontvangen, durfde zij niet meer ter verzoening naar Arie terug te keeren, of zelfs maar om te zien. Zoo was het eenige wat overbleef, zich in het klamme bed te verbergen en er, van teleurstelling overvol, naar den half-duisteren wand gekeerd, haar huilen onhoorbaar den vrijen loop te laten...

Arie zich haastig ontkleedend, had nog telkens met een hatelijke ontnuchtering te kampen gehad. De schichtige verbijstering over het eindelijk driest bereikte, was het al niet meer en pas toen hij met een steelschen blik Marie ontwaard had, zooals die op haar kous-voeten zich in haar witte kantjeshemd over het opengeslagen bed boog, werd zij hem opnieuw die vreemde medeplichtige en daardoor hun samenzijn toe-

vallig en in zonde. Op kousen lopen, enkel in een hemd, was het niet brutaler dan het allerlaatste, dat nu dadelijk zou wezen. Want nu lag Marie in bed, zij het dan van de kamer afgewend. Maar zij wist en wachtte. Zij wachtte, terwijl hij zich haastte, haasten en tevens inhouden moest, om aan dat laatste hatelijke knutselwerk zijner bevende handen niet te bezwijken.

Het bloed was Arie weder giftig naar het gelaat geslagen. Het vurig masker van zijn gezicht, zijn dof-bonzend hoofd, leken van zijn gladde naaktheid in de kamerkilte nog het eenige wat leefde, terwijl hij als blind in de richting van het bed schreed en zich onbeholpen in het ijzer-knarsende ledikant voelde neerzinken. Het was Marie, die de klamme dekens om hem toedeed. Even nog voelde hij haar naakte armen aan zijn schokkend lichaam, haar mond vond den zijne, tot, zonder eenig levend gevoel, hij aan de laatste steigering zijner overspannen begeerte bezweek.

Het klateren van de regen over de dakpannen had opgehouden. De stilte op de vliering werd enkel nog af en toe door het klapperen der gordijnen aan de open vensters onderbroken. De reeds kwijnende olielamp was door een tochtvleug uitgedoofd.

In de duisternis, kil en roerloos tot bezinning gekeerd, nog

door een star-mokkende omhelzing van Marie, half-verstikt, hoorde Arie van beneden voetstappen naderen. Een hevig roffelend kloppen op de deur, deed Marie van schrik overeind storten, toen klonk het zangerig, als van een omroeper op straat: ‘De grokke, de heete grokke worde kou-houd!’

V.

Emiel had zijn belofte aan Jenny niet gehouden. Niet kunnen of willen vervullen. De gevolgen zouden in beide gevallen dezelfde zijn geweest.

Arie had al het nadere pas later van Marie vernomen. Dien avond op de vliering, in de kamer van Emiel bij de grokken, was hem de ontstemming der anderen wel reeds opgevallen, maar hij had de oorzaak daarvan aan een soortgelijke ontzuivering toegeschreven, als ook hem zelf niet bespaard gebleven was.

Jenny, bleek en stroef aan tafel, met haar zwarte hoed reeds op en haar zwarte handschoenen aan, volhardde in een dreigend zwijgen, ook nadat de waard, zonder breedsprakigheid ditmaal, de dampende glazen had rondgereikt. Fluisterend was Emiel daarna met hem in een hoek der zolder terzijde getreden. Er werd afgerekend. Geldstukken rinkelden.

Arie had intusschen de beide stoelen uit de andere kamer gehaald. Hij betrapte zich er op daarbij onbezorgd te fluiten, maar staakte dit op een lijdend-verwijtenden blik van Jenny

terstond. Zijn opgewekte stemming echter duurde voort, terwijl hij, daartoe door Emiel met een zwaar-ernstig gebaar uitgenoodigd, met Marie bij Jenny aan tafel plaats nam. Hij voelde zich wonderlijk opgelucht en vrij, dat andere nu eindelijk goed en wel achter zich te hebben. Het was voorbij. Het leek niets geweest, zelfs zijn nieuwsgierigheid was er niet door bevredigd en toch scheen het voor dien eersten keer met recht niet meer te hebben kunnen zijn. Daar was het een eerste keer voor. Een volgend maal zou weer iets verder brengen. Meer wist Arie voorloopig niet. Maar het werkte reeds als een bevrijding weder als in het begin van den avond gewoon aangekleed tezamen te zijn.

Met de paraplu's, die uitgespannen in een hoek der kamer nog te drogen stonden, bij de ernst van Jenny en Emiel, door de zoo vreemde omgeving ook, werd voor Arie de illusie volkomen, als bracht hij hier met de zichtbaar verlegen Marie een gelegenheidsbezoek. Bijna had hij dan ook onbevangen geïnformeerd, hoe het den anderen was gekomen, maar werd toen gelukkig door Emiel onderbroken...

Het hotel deugde niet. Onzindelijk en veel te duur. En dan - of ook Arie niet gemerkt had, hoe er iemand voor de kamerdeur en op den gang was blijven rond-scharrelen? Zoo, hun lamp was uitgegaan... ja, dan...

Emiel, die enkel nog maar doorpraatte om Jenny te bewegen haar zoo drukkend zwijgen eindelijk te onderbreken, was hiermede voor zijn doen aan de grens van het betamelijke gekomen. Ook hij staakte thans het gesprek. Met zijn zwarte overjas toegeknoopt, zijn zwarten ronden hoed naast zich op tafel, bleef hij, zenuwachtig soms met de vingers trommelend, Jenny met donkere schuldbewuste blikken om nieuwe toegevendheid bedelen. Maar zoo konden ook de heetste grokken geen zweem van feestelijkheid meer aan hun samenzijn verleen. De regenschermen werden opgerold, de kamers met de ontdane bedden verlaten. De krakende trappen af. De lange gang uit. Niemand bekommerde zich meer om hen. Het was afgelopen. Gebeurd. Voorbij...

... zoo was die veelbewogen avond nog kleurloos doodgelopen en ook voor de herinnering was er zoo goed als niets uit overgebleven. Neen, dat kon nooit de manier wezen om zijn begeerte uit te vieren. Arie voelde het bij ingeving. Misschien dat ééne oogenblik, toen hij, ondanks zijn belofte aan Marie, zich niet had laten weerhouden zijn kleeren tot het laatste stuk af te werpen en eindelijk die vreemde scherpte zijn lichaam tot in de uiterste vezelen tintelen deed... Misschien dat toen, zonder dat zijn denken daar verder iets aan behoefde

toe te doen en zonder dat hij zich schaamde, die bevrediging van zijn heet verbeeldingsleven mogelijk was geweest... Maar toen lag Marie reeds naar den wand gekeerd. Hij had even goed alleen midden in de kamer kunnen staan... Ontnuchtering, droefgeestigheid, onmacht waren het gevolg geweest. Maar droefgeestigheid vooral was van dat andere de gewisse dood en een begrafenis-stemming bij Marie toch telkens weer te verwachten. Waarom had zij, nog voor er iets voorgevallen was, achter de bloempotten zitten huilen? Waarom was hun afscheid, na dat kamerbezoek, zoo bedrukkend geweest? Ach, Arie besepte het thans plotseling. Wat hij zocht, zou hij nimmer met Marie beleven en wat zij verwacht had, kon hij haar al evenmin geven. Daarom was het op een mislukking uit gelopen, maar daarom ook moest een herhaling nutteloos worden. En juist omdat het zoo tusschen hen gesteld was en zij het toch zoo ver hadden laten komen, juist daarom had hun vroegere omgang een onherstelbare breuk gekregen.

Dat was het ongeveer wat er in Arie omging en het uiterlijk gebeuren, dat zich in de volgende dagen afgespeeld had, kwam dit voorgevoel nog enkel maar bevestigen.

Weer op straat, konden zelfs de duisternis en een stroomende regen het bevrijdende gevoel niet doen verstommen weder veilig in het gewone leven teruggekeerd te zijn. Tot de stilte

van het afgelegen steegje schallend onderbroken werd en Marie van schrik en schaamte ineen kromp. Het was de bulldog weer, die van onder de lantaarn voor het hotel, met beide handen om den mond, Arie spottend begon na te roepen en daarbij even korte als schaamteloze vragen stelde. Daarmede was voor Marie de ontnuchtering volkomen. Er bleek niets meer met haar aan te vangen. In stroomende regen aan de weidegrens werd het een benepen hortend afscheid.

Jenny, ondanks haar jeugd, blijkbaar zeer bedreven, had zich, bewapend met den brief van Emiel, reeds den middag na Pinksteren, bij diens ouders aangemeld. Ze was door zijn bejaarde moeder ontvangen, die, by maandenlange bedlegerigheid van den vader, orde onder een huishouden met meerdere jongens trachtte te houden en die, goedmoedig en levenswijs, Jenny niet zonder een troostpenning voor Emiel's woordbreuk had laten vertrekken. De moeder kreeg daarvoor Emiel's brief van Jenny terug, maar van een verdere omgang tusschen die beiden mocht natuurlijk geen sprake meer zijn.

Arie begreep dit alles wel, maar te moeten hooren, dat, op bevel der moeder, het nu voortaan ook tusschen hem en Emiel uit moest wezen, riep opnieuw die kille achterdocht tegen den ander in hem wakker. Alles was dus bij Emiel sluwe be-

rekening en zelfzuchtigheid geweest. Niet genoeg, dat hij in hun omgang slechts een onvermijdelijk kwaad gezien had, om zijn zin bij Jenny door te drijven en thans Arie zonder meer in de steek liet, zodra hij hem daartoe niet meer nodig had... Neen, nu moest de vroegere spitsbroeder ook nog als zondebok dienst doen, om het brave zoontje in de oogen van diens oude moeder schoon te wasschen. Emiel was de vermoorde onschuld, Arie de verleider tot het duivelswerk. Over hem moest ten slotte dus nog ongunstiger worden geoordeeld, dan over Jenny!

Voor een oogenblik dacht Arie er nog aan, op zijn beurt Emiel's moeder een bezoek te brengen en haar de ware toedracht uit een te zetten. Maar ten eerste zou hij zelfs niet durven aan te bellen en dan, zoo klaar als hij zich thans van punt tot punt herinnerde, nooit anders dan een lijdzame rol gespeeld te hebben, zoo zou hij toch niet bij machte wezen dit even onweerlegbaar in woorden te brengen. In verbeelding zag hij zich daar reeds staan stotteren. Neen, dan was het maar beter zwijgend alle schuld op zich te nemen. En juist omdat het met hun vriendschap nooit veel bijzonders geweest was, juist daarom was er ook geen reden veel ophef bij dit afscheid te maken. Het moest nu maar uit wezen. Ze moesten nu maar zonder verdere praatjes voortaan ieder hun eigen

weg gaan...

Emiel, zich weder van zijn invloed over Arie bewust, gaf hem nog goedmoedig een paar wel-gemeende raadslagen voor het zoo kort op handen zijnde eind-examen. Misschien, wie weet, of er toch ook niet een goede zijde aan was, dat het op die manier een plotseling einde moest nemen. Zoo hadden ze allebei nog tijd... Tenminste, wanneer Arie ook in wilde zien, dat zijn omgang met Marie... En nu...

Ja, goed hoor...! Zonder op de hem toegestreekte hand acht te slaan, had Arie zich omgedraaid en den ander laten staan.

Hij begon het park te verlaten, waar zij dus hun laatste onderhoud hadden gehad. Het was op de scheiding tusschen licht en donker en het plantsoen omtrent dit uur zoo goed als verlaten. Langs de bankjes gaande, waar zij, in het begin van hun omgang met de meisjes, zoo vaak nog laat vertoefd hadden en die nu leeg stonden in het onwezenlijke licht, voelde Arie een groote eenzaamheid om zich opkomen. Er stak wat wind op en hij verhaastte zijn schreden over de schemer-stille paden. Ook binnen hem werd het immer stiller, immer valer. Er leek iets zachtjes uit te dooven. Verloren te gaan. Niet dat hij ooit in Emiel een waren vriend had vermogen te zien, maar dat het nu zonder overgang en voor goed tusschen hen uit moest wezen, leek toch evenmin te gelooven. Zoo kon Arie

nog niet gelooven, dat zij elkander morgen reeds stom en zonder groet voorbij zouden moeten loopen. Onvatbaar ook, dat hun gezamenlijk optrekken 's avonds naar de lichte stad, hun met z'n vieren zitten, nu nooit meer wezen zou...

Midden in het al meer donkerende plantsoen was Arie even blijven staan. Hij wilde zich zelf in deze verlatenheid beluisteren, of het wel waar was, wat hij al dolende vernomen had. Het bleef onloochenbaar. Hij zou voortaan opnieuw alleen zijn. Want ook Marie werd zoo in zijn gevoel met de anderen naar den achtergrond gedrongen, terwijl hij zich reeds naar de stad terug begon te geven, waar hier en daar de lantaarns werden ontstoken... Marie was ziek. Niet ernstig, maar toch zoo, dat zij van den winkel weg moest blijven. Dat had hij den avond te voren van een der andere meisjes vernomen. Dien morgen had hij haar eigen briefje ontvangen. Het eerste sedert hun kennismaking, maar het was al dadelijk meer dan genoeg geweest. Een bittere onwil steeg in Arie op. Hoe had hij zich over het handschrift voor zijn moeder geschaamd, die, als immer bij zulke keerpunten zonder een woord, hem het armoedige couvert bijna triumphantelijk overhandigd had. Zij had veel vermoed, maar wist thans meer. Want dat hier was het begin van iets anders, waarin hij openlijk betrokken werd. Dat leek in niets meer op de vroeger zoo gemakkelijke

verborgenheid. En het briefje zelf, ach, het bracht weer enkel naargeestigheid, verwekte ergernis en schuldbesef tegelijk...

Een hoge brug afdalend kwam Arie den kleinen instrumentwinkel voorbij, waar zij door Emiel's vastberadenheid dien avond nog zoo laat waren binnengedrongen. Met zijn vuurrood gezicht boven zijn blauwen werkkieel, stond er de eigenaar onder dezelfde flakkerende gaspit achter de toonbank. Voor een oogenblik leek er heelemaal niets veranderd. Maar dan, den winkel reeds achter zich latend, besepte Arie het opnieuw. Onloochenbaar. Zonder Emiel was al dat vroegere machteloos verbleekt. Van hem alleen kon niets meer uitgaan.

Op punt de reeds lichte binnenkom te betreden, was Arie na een korte aarzeling teruggekeerd. Op omwegen begaf hij zich naar het marktplein voor den winkel. Tegen beter weten in bleef hij er omdolen, tot van het atelier de vensters donker werden. Snel verborg hij zich achter een kraam, terwijl de eerste meisjes den winkel begonnen te verlaten en toen hij Marie tusschen hen meende te herkennen, trad hij werktuigelijk nog wat meer in zijn schuilhoek terug. Zij was het niet. Kon het immers niet zijn. Allen waren thans vertrokken. Voor den winkel bleef het leeg. Waartoe dan langer hier te dralen. Marie lag ziek en was thans thuis. Zou hij naar zijn

kamer gaan om haar te schrijven? Zij verlangde natuurlijk naar een woord van hem. Hoe had hij dat dien ganschen dag kunnen vergeten? Of geloofde hij soms reeds niet meer aan haar ziek-zijn en rekende hij op de mogelijkheid, dat zij, door Jenny beïnvloed, ook met hem breken wou? En dan, zoo even nog, in de meening haar te herkennen, had zij zich toen verheugd of teleurgesteld gevoeld? Met den besten wil zou Arie het niet hebben kunnen zeggen.

Het marktplein weer betredend, bleef er enkel nog die bevreemding, dat hij hier weer alleen liep en al het vroegere zoo onverwacht afgeloopen was. Maar dat gaf toch ook de bevrijding nu niet gedwongen te zijn alleen met Marie nog ergens wat te moeten gaan drinken. Daartoe had hij trouwens ook geen geld meer.

Geen geld! Verduiveld. Daardoor kwam het geheele geval plotseling in een kil gril licht te staan. Daar waren ze allemaal in betrokken. Zijn zuster. Zijn moeder. Hij zelf wellicht het meest, juist door die studiebeurs, die telkens toch weer extrauitgaven veroorzaakte. Hij leefde ten koste van de gansche familie op zijn groote verwachtingen en zoodra het met dat eind-examen misliep, moest de verontwaardiging der anderen over hem losbreken. Zakken voor het eind-examen beteekende het niets, den zwarten afgrond. Zonder diploma waren vijf

volle jaren verknoeid en stond hij bij een schooier als den buldog nog ten achter! En slagen kon hij niet meer. Het was reeds onherroepelijk te laat den geweldigen achterstand bij te werken.

Van louter verbijstering was Arie aan een straathoek blijven staan. Hij zag en hoorde wel wat er om hem heen gebeurde, maar het drong niet meer tot hem door. Hij voelde zich onoverkomelijk van dat vlottende buitenleven gescheiden. Hij stond hier alleen in een vreemd eigenzinnig bestaan, dat bezig was jammerlijk te mislukken. Eenmaal voor het eindexamen gezakt, zou hij aan zoo'n zelfde straathoek dralen, zonder te weten meer waarheen. Dan was alles afgelopen, voorbij en dreigde nog enkele vale armoede.

Een schichtige angst, dezelfde nachtmerrie, die hem de laatste maanden al een paar maal in zijn droom had overvallen of, naar adem snakkend, doen ontwaken, dwong Arie thans in werkelijkheid zijn schreden te verhaasten. Van uitstel tot uitstel was het thans eindelijk zoo ver... Onherstelbaar te laat. Maar dan moest...

Werktuigelijk nam Arie den weg naar huis. Hij voelde zich plotseling niet meer eenzaam, begeleid als hij thans liep door die innerlijke stem, waartegen verzet niet denkbaar was... Naar huis, naar huis. Redden, wat er nog te redden viel, hoe

hopeloos de toestand overigens ook was. Dus enkel op cijfers gewerkt, al moest het daardoor een va-banque-spel worden. Dien avond moest hij trachten met boekhouden schoon schip te maken, desnoods tot diep in den nacht. Een taai vak anders, met zijn madapolams, zijn geflatteerde balansen, zijn: ‘geschonken aan mijn zoon Otto, bij zijn aanstaand huwelijk...’ Wel zeker, of iedereen zulke posten maar voor het boeken had! Maar zijn besluit stond vast. Onwrikbaar.

Nog bezig de huisdeur te ontsluiten, schoot het Arie te binnen zijn handleiding voor het boekhouden, kort voor het kamerbezoek, voor enkele penningen van de hand gedaan te hebben. Ai-tjaai, dat was een leelijk begin, maar leek tegelijk een vingerwijzing dit vak maar ganschelijk in den steek te laten. Hoe dan ook, ontmoedigen liet hij zich niet meer, daartoe had de angst hem zoo even te fel te pakken gehad. Pas tegen het morgengrauwen, kwam hij met een uittreksel uit zijn staathuishoudkunde-dictaten gereed...

Zoo werd het geen kortstondige bevlieging, maar hield die innerlijke stem Arie als nog nooit te voren bij de boeken. Hij voelde zich noch eenzaam, noch angstig meer. Hij beseftte slechts, dat langer bij de pakken neer te zitten hem iedere kans ontnemen moest en bij de herinnering, hoe het met de laatste overgangs-examens niet veel anders was gegaan, had

hij eindelijk zijn koelbloedigheid terug gevonden. Want ook toen was het hem gelukt, tegen ieders, tegen eigen verwachting in, nog net op het nippertje als het ware mede te sluipen. Waarom zou hem dit thans niet even goed mogelijk zijn? Wel was de leerstof ditmaal veel en veel grooter, maar daardoor ook viel er des te meer aan bijzaken weg. Die waren voor de hoogvliegers. Voor wie nog juist door de mazen van het net wilde glippen, bleef het enkel de kunst eenige hoofdschotels met zorg uit te kiezen. Zoo wikte Arie en overwoog, liet van sommige groepen heele vakken wegvallen, maakte van een bijkomstig leervak overdreven werk en begon reeds een flauwe lichtschemer in de verwarring van het sterk overdreven leerplan te ontwaren. Er was nog een kans, een hopeloos kleine, maar het gaf hem de kracht te blijven volharden en alles wat hem trachtte af te leiden, hardnekkig te verbannen.

Zoo had hij ook voor Marie zelfs in gedachten geen tijd meer gevonden. Eenmaal zijn koelbloedigheid terug gekregen, had Arie haar kort en bondig geschreven. Haar verzocht, geen verdere briefjes meer te zenden, waar zij toch reeds aan de betere hand was. Haar beloofd, iederen avond even voor den winkel te wezen en zoo dus vanzelf wel te zullen merken...

Arie had zijn belofte trouw gehouden, maar pas den Zater-

dag na Pinksteren was Marie tusschen de laatste twee meisjes voor den winkel verschenen. Zoo kort voor den Zondag werd er weer laat gewerkt en een paar keer reeds had Arie op het punt gestaan het wachten op te geven. Ze zou er, zoo goeg als zeker, toch niet wezen en juist dien avond was hij met een uittreksel bijzonder goed op dreef. Hij verlangde naar de stilte van zijn kamer. Door de afzondering der laatste dagen, had hij zich weer geheel aan zijn vroegere eenzaamheid gewend. Zoo kon Arie een lichte teleurstelling niet onderdrukken, toen hij aan de gordijnen van het nog lichte atelier het oude afgesproken sein ontwaard en ook even gemeend had de gestalte van Marie te herkennen. Maar toen zij hem kort daarop werkelijk tegemoet kwam, werd de oude genegenheid voor haar onverminderd in hem wakker.

Toch was zij zelf de vroegere niet meer. Arie had dat eigenlijk pas gemerkt, toen het hun gelukt was in het Hof van Engeland een veilig plaatsje in het halfdonker aan straat te vinden. Dien avond had hij zijn weekgeld gekregen, van een paar leervakken, die toch niet meer in aanmerking kwamen, de boeken verkocht en ook voor de rest geenerlei aarzeling meer ondervonden in het vroeger zoo geduchte Hof binnen te dringen. Ook over de teleurstelling, dien avond zijn werk te moeten laten liggen, had Arie zich heen gezet.

Kortom, hij was in de beste stemming, maar Marie, in plaats van zich daarover te verheugen, leek, met iets als een stom verwijt, daar eerder aanstoot aan te nemen.

Meer was er niet toe nodig, om Arie weer bonkig-onbeholpen en norsch-stil te maken en ook toen pas merkte hij, hoe vermoeid was-bleek, ja, bijna onfrisch, Marie er na haar dagen lang thuis blijven uitzag. Van haar fleurig-rose tint was niets meer over. Haar gelaat leek iets gezwollen, als had zich vocht onder de huid gezet. Onder haar oogen, zonder een zweem van ondeugend lachen meer, teekenden zich diepe schaduwen af. Daarbij zat zij, na dien eersten langen werkdag sedert haar ziekte, wat gebogen en zonder dat zij nog behoefde te spreken, voelde Arie de zoo gevreesde droefgeestigheid over hen komen. Toch bleef hij zich nog de grootste moeite geven gewoon lief en in het veilig donker ook wat aanhalerig te zijn, al luisterde hij ook maar half, naar wat zij hortend en weldra onder tranen, te berde bracht.

Marie had in alles gelijk... Zeker, hij was dien avond ruw en harteloos geweest en ook tijdens haar ziek-zijn had hij haar wel erg verwaarloosd. Zoo probeerde Arie zelfs niet meer zich met zijn harde werken dier laatste dagen te verontschuldigen... Hoe verfoeide hij zulk gepraat... Half met Marie in zijn arm, tuurde hij onwillig naar een der uiterste tafeltjes,

waar zij nog kort geleden schertsend en onbekommerd met z'n vieren bij elkander gezeten hadden. En thans?

De benauwing, die zich in het donker over hen samenpakte, werd immer zwaarder. Vol heimelijk verlangen bespiedde Arie de bonte avond-drukte op straat, die tooverlantaarn-achtig aan de groote vensters voorbij trok. Daar gebeurde het leven, niet hier in deze vale schuld-bewuste droefgeestigheid. Het werd hem bijna ondragelijk in hun dicht op elkander zitten te volharden, maar verschikken durfde hij zich al evenmin, omdat Marie juist wat bedaard leek.

Ze was zoo gelukkig, dat het tusschen Arie en haar niet tot een breuk gekomen was. Wel had Jenny geprobeerd haar op te stoken, maar wat er ook gebeuren mocht, nooit zou zij Arie - al was het maar met een woord - komen lastig vallen. Want zij hield van hem... En ze was zoo bang geweest, na dien avond, zoo bang... Maar nu waren ze weer tezamen. Ach, meer verlangde zij niet... Ze kon onmogelijk verlangen, dat Arie evenveel van h  ar, als zij van h  m hield... Ze wist niet waarom, maar dat kon eenvoudig niet. Ze begreep daarin zich zelf niet, maar nooit zou zij zoo meer van een ander kunnen houden en zoo zou zij, altijd, tot het laatste toe, van hem blijven houden. Verder wist zij niets.

Hier was Marie wat overeind gekomen en met de vreemde

weefsels van het straatlicht over haar bleek gelaat, leek zij als in een droom werktuigelijk, enkel voor zich zelf, verder te spreken. 'Ik begrijp het zelf niet, maar ik kan er soms naar verlangen, dat het maar tusschen ons uit is. Voor elkander bestemd zijn we toch niet en ik weet dat, wanneer jij eenmaal ver van hier zal zijn en ik misschien getrouwd, dat ik dan toch nog voor het slapen gaan iederen avond even aan jou denken zal. Iederen avond even in het donker en zoo tot het allerlaatst...'

Arie verweerde zich niet meer. Marie had zijn hand genomen, haar aangezicht weder aan zijn schouder geleid. Haar mond vetrok nog krampig, haar oogen echter hadden opnieuw hun ingehouden lachen. Door het droefgeestige heen, dat hem ontstemde, voelde Arie een vreemde verteederling in zich opkomen. Nu vroeg zij hem, zoo lang zij nog te samen gingen, nooit meer onverschillig of brutaal te wezen. Arie beloofde het... Neen, meer verlangde zij niet, maar dat kon zij niet verdragen; het was haar gansche ziekte geweest. Dan liever van elkander.

Arie herhaalde zijn belofte, onstuimig thans. Hij zoende Marie, wier wangen weer donzig gloeiden, tastte haar aan den boezem, maakte aanstalten slinkschere wegen te gaan. Marie hield zijn hand omvangen, zoende Arie op den mond en adem-

fluisterde daarna wat aan zijn oor... Toen naderde de kelner en zaten ze uiterlijk weder gewoon.

Arie echter had nog moeite van zijn verbijstering te bekomen. Maar geen twijfel meer, woord voor woord had hij Marie's gestamel verstaan. 'Wanneer hij het verlangde, was zij bereid opnieuw met hem naar een kamer te gaan...' Hij voelde zich verlegen als voor een te overdadig geschenk, dan pijnlijk beschaamd over deze onomwonden uitgesproken overgave. Het was veel meer dan Arie ooit bedoeld had en nadat hij, om zich een houding te geven, bij den terugkeerenden kelner een nieuwen grog besteld had, bracht de stilte van hun weer gescheiden zitten nog enkel bevreemding en ook mededoogen. Want wat er in Marie omging, moest reeds veel sterker dan zij zelve zijn. De eenvoud harer onbeholpen liefdesbetuiging van zoo even kon slechts door een aanhankelijkheid voor het gansche leven ingegeven zijn. Arie voelde dat thans bij ingeving, maar stond daar als een vreemde tegenover. Marie hield van hem, zonder terughouding en zonder daarvoor wat dan ook terug te verlangen. Zoo was zij in haar liefde tot het laatste gegaan, en hij, hij kon haar niet tegemoet komen. Zou hij thans nog spreken, eerlijk wezen? Maar dan kwam die remmende beklemming weer. En trouwens, had zij het zelf niet gezegd. Zooals Marie van hem,

kon hij van haar nooit houden. Zij wist het dus reeds.

Marie had zijn hand genomen. De vervreemding hunner dagen-lange scheiding, de onrust hunner eerste zoekende woorden, werden in het half-donker door warme innigheid overvloed. De oude onbevangenheid, die nauwelijks gedachten meer deed opkomen, was weder tusschen hen. Zoo bleven ze een wijle sprakeloos de drukte op straat gadeslaan. Arie nam af en toe een bedachtzaam slokje van de heete grog, die hem lichtelijk naar het hoofd begon te stijgen. Het verwonderde hem weer, zich zoo zeer op zijn gemak te weten in een omgeving, waar hij nog voor een week zelfs in gezelschap van Emiel nauwelijks had durven binnen te dringen. Wel was er intusschen veel veranderd. Met Emiel was het uit. Voor goed. Maar daarvoor had hij thans in Marie een meisje, van wie hij desnoods alles kon verangen. Hoe vreemd dat was, hoe jammer ook, dat het juist te laat moest komen.

Want dat was nu niet meer noodig, sinds Arie, koelbloedig bij de studie, zijn opstuwende begeerte, even kort en bondig, naar dat afhellende steegje had verwezen, waar wit-gejakte matrones breed-heupsch voor de half-open deur eener bedkamer zaten. Sinds hij wist, hoe voor luttele penningen meer binnen zijn bereik lag, dan zijn eenzaam verbeeldingswerk hem ooit voor oogen had gevoerd. Daar, onder een brutaal-

laag afhangende olielamp met witzinken kap, waren hem ongevraagd de geheim-spelonken van het vrouwelijke onthuld, had hij zijn kleine nieuwsgierigheid en eindelijk ook de geeuwonger zijner eenzame verbeelding in heete werkelijkheid kunnen bevredigen. Bespot en gevierd om zijn onnoozelheid, werd hy met de bravour-stukken van het daar gebruikelijke bed-repertoire vertrouwd gemaakt. Arie werkte als een paard, Gebroken en toch gesterkt, in zijn eigen oogen thans wereldwijs, was hij uit de schacht van het mulle steegje naar de stad terug geklommen, terwijl zilver-sluierend maanlicht en fijn-metalen klokkenspel van een somber-opstaande domkerk over de vochtig-glanzende daken heen speelden.....

Het carillon speelde een vaderlandsche wijs.... Het was Marie, die er hem opmerkzaam op gemaakt had. Maar het werd haar tijd. Zij voelde zich vermoeid. Of Arie het goed vond, dat zij met de tram naar huis terugkeerden? Hij kon gerust onderweg uitstappen. Zij reed toch tot bijna voor de deur.

Maar wel zeker, en wat dat betreft, Arie had er al over nagedacht. Maar morgen, met den Zondag, 's middags en 's avonds op stap te gaan, dat moest Marie beslist te veel worden. Neen, daar bleef het nu bij... Zoo bleek en afgetrokken Marie er nog uitzag... Hij zou het voor zooveel

niet op zijn geweten willen hebben.

De kellner verscheen. Arie betaalde. Marie's teleurstelling was hem niet ontgaan. Maar dat kon nu eenmaal niet anders. Thans was het eind-examen de hoofdzaak. Ach, daarin had hij van Emiel toch wel een en ander geleerd. Ja, dus na het middageten, in het stadspark, om zeven uur. Weer of geen weer, wel te verstaan.

VI.

Zondagavond. Een heldere windstille avond na een drukkend wannen middag. Ergens in de omgeving moest onweer zijn gevallen, anders had het niet zoo plotseling kunnen afkoelen. Het was heerlijk afgekoeld en de menschen, die tijdens de middaghitte achter neergedane jalouzieën hadden gezeten, begonnen nu tegen den avond de huizen te verlaten. De straten, die in de laaiende middagzon, leeg en stil gebleven waren, werden door het gerucht van stemmen en voetstappen vervuld. Arie had het in de rust zijner kamer, waar hij van 's morgens vroeg schier zonder onderbreking doorgewerkt had, met mishagen gemerkt en eenmaal op weg naar het stadspark, groeide de drukte om hem immer meer aan. Van uit de zijstraten, van onder de boomen der grachtjes, kwamen de menschen in donkere troepjes aangezet. Luidruchtig, met kinderen en honden. Hoe had hij kunnen vergeten, dat er dien avond concert in het stadspark was!

Wat niet naar zee ging, trok natuurlijk naar de muziek en om ongezien te blijven, kon deze plaats van afspraak

moeilijk slechter uitgekozen zijn. Want nu hij met Marie alleen was overgebleven, leek het toch maar beter zich zoo min mogelijk in het openbaar te vertoonen. Daarin had Emiel het toch wel bij het rechte einde gehad. En dan, zoo met zijn tweeën, was nog heel iets anders dan met z'n vieren en werd ook door de anderen veel ernstiger opgenomen. Ja, wat dat betreft, was de aardigheid er al zoo'n beetje af en Arie had dien ganschen dag reeds in hun voor de eerste maal samen optrekken een erg zwaar hoofd gehad. Met opzet had hij geweigerd, daarop in gedachten verder in te gaan. Waar moesten ze, met hun beiden alleen, over praten? Waar, zonder Emiel's leiding, een heenkomen zoeken? Wanneer het tenminste nog donker was!

Het was dien avond wonderlijk licht. Zonder dat de zon sterker dan anders scheen, stonden de dingen in diep-eigen gloed als midden op den dag, maar schaduw gaven zij bijna niet. De hemel was vluchtig hoog-blauw. In het park waren de gas-ballons van de muziektent reeds ontstoken en zoo was het pas goed te zien, hoe licht het eigenlijk was. Tegen het klare hemel-blauw, tusschen het zon doorschienen goud-groen van het loover, verflensten de ballons als dof-gebloemde. Soms wekte, aan het mat-porcelein, een even-flakkering te branden de gewaarwording van warmte 's winters binnen-

kamers. Ook tusschen het menschgewoel onder de boomen werd het thans stoffig en bedompt.

Arie, als altijd veel te vroeg, had zich een plaatsje aan het groene ijzeren hek der buiten-societeit gezocht, waar onder het laag-afhangend geboomte opzij, de spiegel van een vergeten vijvertje geheimzinnig reeds te donkeren begon. De eerste muzikanten beklommen de muziektent. In de nog lichte tuin der societeit zaten hier en daar reeds bezoekers verspreid, dames in zomersche toiletten, heeren met witte vesten, achteloos, de witte stroohoeden naast zich op een stoel. Ook Arie voelde het thans duidelijk: het was vooral geen avond om zich bijzonder in te spannen, of zelfs maar buiten zijn gewone doen te gaan. Er was een ondertoon van rustig genieten, van levensweelde in den laat-lichten avond en zoo behoorde er weinig toe zich te verbeelden, het eindexamen, de gansche verdere studie, achter den rug te hebben. Alles was goed afgelopen en ook Arie behoorde tot het publiek in den tuin, niet meer tusschen de opdringende Zondagsmensen, wier luidruchtigheid hem thans met weerzin vervulde. Trouwens, ook wat hij zelf nog ondernemen wou in den zoo veel belovenden avond, leek hem op eenmaal zonder eenige bekoring meer, ja, klein belachelijk. Het liefste was hij aan het ijzeren hek blijven staan, maar het was toch

beter van uit den tuin niet zoo gezien te worden.

Met afgemeten passen en geringschattende blikken, begon Arie zich een weg door het gewoel te banen. Hij leefde weer in groote verwachtingen. Hij voelde zich tegen het eindexamen opgewassen en zoo was weer alles mogelijk, de hoogste betrekkingen tenslotte bereikbaar. Ach, welk een druk, welke innerlijke beklemming, zou er van hem afgenomen zijn, zoodra hij ook dat laatste verre diploma goed en wel verworven had. Dan werd hij aangesteld en uitgezonden en volgde al het andere van zelf. Dan zou ook hij zich, op een avond als deze, innerlijk even licht, even gelukkig doorgloeid, even rijk weten.

Arie ademde diep op. Voor een oogenblik had hij dit bevrijdende begin tot in bijzonderheden in verbeelding doorleefd en nog bleef er die vreemde schemer van geluk, terwijl zijn aandacht reeds door een ophoop onder de boomen werd getrokken. Lach-salvo's klonken op; nu stoof de menigte uiteen en kon Arie een donkere, ineengedrongen manskgestalte ontwaren, die met de vrij gebleven hand zijn vervolgers dreigde en met de andere een boomstam omklemd hield om zijn evenwicht te bewaren. Zijn hoed lag naast hem op den grond. Zijn vuurrood gezicht gloeide in de avondzon als een tomaat. Thans viel hij zelf, hulpeloos dronken voor-

over ter aarde, terwijl de breede panden van een gekleede jas zijn hielen bijna bedekten. De joelende menigte, met haar tartend geroep van 'Kapotjas' en 'Anti-Christ', hield hem weer omsloten. Maar onmiskenbaar, het was de dronken instrumentmaker uit het winkeltje aan den hoogen brug geweest, die de beide jongens nog zoo laat geholpen had...

Arie voelde zich, door deze kleine onderbreking, weder in het hem omringende gewoel betrokken. Hij kende dien vent. Hij voelde zich niet meer eenzaam of besluiteloos. Hij drong zich door de menigte tot aan het grasperk, waar intusschen de dronkaard zich weder had weten op te richten. Een politieagent verscheen en door deinzettende muziek overstemd, begon er een twist-gelal, waarvan nog enkel het scheldwoord 'Kapotjas' duidelijk te verstaan was. Arie stond aan het grasperk in de voorste rij. Even meende hij iets als herkenning in de glazige oogen van den dronkeman te zien opflakkeren. 'Ha, ha, kapotjas, sakkerju, jawel, en allemaal, jong en oud, komen de loeders ze stiekem bij me hale', Hij besloot zijn korte rede met een stompzinnige lach en weer schuinweg tegen den agent geleund, bleef hij hulpeloos op den grond staren, naar zijn hoed, die daar ergens in voor hem onbereikbare verten lag...

Zoo, onder de boomen in het gulden avondlicht, met de

begeleiding der koperen muziek, leek zich een tooneeltje uit de een of andere klucht af te spelen. De toeschouwers in de voorste rij lachten over het gansche gezicht en meer nog dan het onweerstaanbaar komieke van het kleine voorval, bracht voor Arie dat algemeene lachen, waaraan hij zelf volop deelnam, de laatste bevrijding uit dompe benepenheid. Hij kon niet anders dan van harte meelachen met die anderen, waarvan toch ook de meesten wel met zorgen en tegenslag te kampen hadden. Maar het was thans geen avond om daaraan toe te geven. Arie had het van den aanvang af gevoeld.

Van plan den agent te volgen, wien het met hulp van een der omstanders gelukt was den dronkaard weder op den beganen weg te brengen, ontwaarde Arie Marie. Een oogenblik nog meende hij zich vergist te hebben. Maar zij was het. Onmiskenaar, al had zij dan voor dien eersten avond met hun tweeën extra toilet gemaakt. Een groote witte linnen hoed; een rosa blouse. Een roomkleurige zomerrok, geplisseerd, die haar veel te dik maakte en bovendien wat te lang was, zoodat zij een paar maal in den zoom ervan dreigde te treden, terwijl zij zich uit een der stillere zijlanen naar de plaats van afspraak haastte.

Arie schrok van haar in deze hem geheel nieuwe dracht, maar nog meer verschrikte het hem te moeten voelen, hoe op

eenmaal die vroeger wrange binnen-leegte was teruggekeerd. Hij kon het niet gelooven, dat de weidsche onbevangenheid van zoo even zonder overgang weer donker was omkerkerd, toonloos verdoofd, en zoo bleef hij, op weg naar naar Marie, nog even staan en wachten tot het gejoel van het troepje achter den dronkeman uitgestorven was. Ach, geen twijfel meer, zijn luchtige hoopvolle stemming werd met die zwakke geruchten weggedragen. Wat hier nog aansprak was enkel die norsche onwil, die hij zoo vreesde, omdat hij er zelf machteloos tegen was en die zich aan hem opdrong, zoodra hij met Marie alleen bleef. Maar ook nu reeds, nog voor hij aan de plaats van afspraak was, voelde hij zijn trekken zich eigenzinnig verstarren. Daarbij die ongelukkige opzichtige kleedij. Wanneer het toeval niet te hulp kwam, moest de eerste avond reeds onherroepelijk misloopen.

Het was Marie, die hem tegemoet trad. Aha! ook nog zoo'n nieuwerwetsche parasol. Geheel tegen hun gewoonte had Arie als begroeting zijn hoed afgenomen. Bij ingeving voelde hij daarbij, hoe er met spot, met ironie in verhoudingen als de hunne veel te vermijden en ook nog te redden moest zijn, maar besepte tegelijkertijd, hoe Marie geen spot verdragen zou, laat staan dan er op in gaan.

Arie's ongewone begroeting had Marie reeds dadelijk

verward. Ze schaamde zich thans over haar Zondagschen staat, waarop zij zich de dagen te voren zoo verheugd had. Het lachen, waarmede zij Arie tegemoet gekomen was, verstierf om haar mond en uit haar oogen. Zij kon het niet gelooven, maar inplaats van vreugde over het wederzien, voelde Marie eenzelfde angstige benauwing in zich opkomen, als dien avond naar de vlieringwand gekeerd, terwijl de regen in stroomen over de dakpannen gutste. Zooals zij toen, met Arie overgegeven tezamen en toch eenzamer, dan ooit gebleven was, zoo had zich ook nu iets vreemds, iets donker-onoverkomelijks, tusschen hen gedrongen. Onverhoeds, als zonder hun toedoen, maar daarom niet minder belemmerend en pijnlijk.

Arie gaf zich zelfs geen moeite meer den schijn te redden. Na de eerste niets-zeggende woorden en na kortaf te hebben geweigerd op de huurstoelen buiten om het hek een plaats te zoeken, was hij in een hardnekkig zwijgen vervallen. Hij had al gehoord, dat Marie zich weer minder wel voelde en dat het bij die warmte dus maar goed was geweest, dat zij voor overdag niet afgesproken hadden.... Ja, ja, dat was wel goed geweest, wel zeker, en misschien was het nog beter geweest, bij die kleedij, wanneer zij ook voor dien avond... Nog bedwong hij het onredelijke van zijn beginnen, maar

dan moest het voorloopig ook bij zwijgen blijven. Want hoe meer hij Marie gadesloeg, hoe giftiger het binnen hem van dompe weerzin broeide en woorden had hij enkel maar krenkende kunnen vinden. O, waarom toch had zij opnieuw die sfeer van neerslachtigheid en vermoeyenis opgeroepen.

Met de al zwakkere koper-accorden achter hen, begonnen ze langs een der hoofdwegen het overvolle park te verlaten. Telkens kwamen er nog groepjes bezoekers voor de societeit, dames en heeren, gemakkelijk-deftig, ongenaakbaar voor de minderwaardige Zondagsdrukte en soms begeleid door opgeschoten jongens, die Arie uit school van aanzien kende en door wie hij zich een paar maal spottend herkend meende. Dan staarde hij, blind van verlegenheid, naar den grond en ontwaarde toch weer de opgeschikte lichte avonddracht van Marie, die hem zoo tegenstond en waarover hij zich immer meer begon te schamen. Hij verhaastte zijn schreden om zoo snel mogelijk uit de druk belooopen paden weg te komen. Hij vergat daarbij Marie, tot deze hem eindelijk staande hield en bleek, vreemd stroef thans ook, verklaarde zoo niet verder mede te kunnen komen... Ze was moei, ze voelde zich niet goed, daarom was zij liever wat op een stoel bij de muziek gebleven... en waar ze nu heengingen?

Arie moest toegeven het nog niet te weten. Evenmin

begreep hij, dat zij, al zwijgende, reeds zoo lang geloopt hadden. Ze begonnen langzaam de binnenkom te naderen. Het park was niet meer te zien, maar terwijl zij besluiteloos weer een oogenblik toefden, dreef er, noot voor noot verneembaar, bij vlagen een bekende wals-melodie uit over. De zon was ondergegaan. De hemel stond nog in het klaarste licht. De gevels, de gapende straten naar de stad toe, begonnen zacht en wezenloos te donkeren. Menschen liepen hier byna niet.

De bezonken rust van dit avondbeeld bracht ook Arie weer tot kalmer bezinning. Hij besepte opnieuw de grievende onrechtvaardigheid van zijn gedrag tegenover Marie en merkte tevens tegen zich zelf in te kunnen gaan. Die onwrikbaarstarre weerzin was het al niet meer. Ook kon hij weer gewoon praten, zijn trekken ontspanden zich van zelf en langzaam met Marie de slapende stad tegemoet gaande, had Arie uit eigen beweging haar arm in den zijne gelegd.

Ook Marie voelde hoe benauwing en angst geleidelijk aflieten van haar. Met de vrije hand had zij haar rok wat opgenomen om met Arie in den pas te komen en, haar aarzeling overwinnend, vroeg zij wat er dan eigenlijk gebeurd was. Gebeurd? Er was niets gebeurd. Arie had den geheelen dag hard gewerkt en de drukte en warmte in dat stoffige park hadden hem alleen maar wat prikkelbaar gemaakt.

En wat Marie dan overdag gedaan had? En of zij zich weer wat beter voelde? Ze begonnen te praten als hadden zij elkander eerst nu ontmoet.

Zoo kwam er een weldoende ontspanning tusschen hen, terwijl zij zich in de binnenstad begaven, die bij het mooie weer zoo goed als verlaten lag. Van de leege koffiehuizen stonden overal de ramen hoog open en Arie dacht er reeds over ergens in een stillere buurt een veilig plaatsje te zoeken, toen hij Marie hoorde voorstellen met een tram naar zee te gaan.

Aha, daar was het weer. Met de tram! Zou hij nu eerlijk durven zijn, ronduit verklaren, dat dat niet ging: zij beiden in een lichte volle tramwagen. Maar dan zou hij ook moeten uitleggen, waarom niet. Ronduit toegeven, dat hij zich voor haar schaamde. Maar dat ging natuurlijk evenmin. Dat zou hij stellig niet durven.

Verward en beschaamd om deze nieuwe halfslachtigheid voelde Arie zijn stemming weder danig minderen. Zoetsappig probeerde hij nog te schipperen. Wel, wanneer Marie dan werkelijk zoo vermoeid was, dan leek het toch beter ergens dichtbij, in een rustige zijstraat... Maar wat nu? Daarvoor had Marie zich niet aangekleed; dan ging zij liever weer naar huis, waar trouwens het beste gedeelte van den avond toch

reeds met rondlopen verdaan was... Aha! dezelfde koppigheid als den avond van het hotel, op die donkere gracht. Maar inderdaad, ze waren dwars door de heele stad gemarcheerd. Bijna zonder een woord. Bijna twee uur lang.... Was het dan te veel verlangd, wanneer Marie enkel maar vroeg met hem in een tram te mogen zitten?

Hier voelde Arie zich plotseling weer onzeker. En waarom, waarom toch werd hun omgang thans telkens zoo belemmerd? Waarom konden zij niet voor een enkelen keer samen met een tram rijden, wat toch wel het allerminste was? Kwam dat, omdat het verbodene, hoe onwezenlijk en nutteloos dan ook, tusschen hen geweest was? Aan deze overweging ging Arie in zijn denken blind-onwillig voorbij... Maar was er dan een reden Marie onbillijk en hardvochtig te bejegenen, haar telkens moedwillig te krenken, waar hij onrecht zelf het meeste verfoeide? Hoe gedwee, hoe slaafs bijna, was zij hem op hun stomme dooltocht door de stad gevolgd! En dat beantwoordde hij met grofheid...! Het was laf en brutaal tegelijkertijd. Oprecht berouw, deernis ook, kropen in Arie op. Hij moest nu toegeven en met Marie in een open tram naar zee rijden. Hij had daar zelf thans ook wel lust in....

In dit beslissende oogenblik, dat aan het verloop van den avond, aan hun heelen omgang, een andere wending had

kunnen geven, gebeurde het onmogelijke!

..... terwijl Marie, in de meening nog op verzet te zullen stuiten, weer klagelijk wat te berde bracht, zag Arie een paar zijstraten verder zijn leeraar in het Engelsch den hoek omkomen. Ook de ander moest hem op den eersten blik herkend hebben en kwam hun nu aan dezelfde gevelrij, waar zij nog besluiteloos toefden, tegemoet. Met zijn grijze zwart-omboorde halve hooge hoed, zijn licht-grijze zijden parasol, een virginia-sigaar in het dorre gelaat, flaneerde hij daar - den Engelschman spelend - over het trottoir. Arie zag het, maar zonder er aan te kunnen gelooven. Een verlammen schrik deed zijn denken machteloos verstommen. Zoo bleef hij alleen maar zien, hoe de ander naderde, hatelijk en onloochenbaar steeds dezelfde, maar toen had hij Marie ook reeds half medegesleurd, heesch haar toesnauwend: 'Geen praatjes meer. Opschieten!' en was het hem gelukt nog voor de noodzaak eener begroeting in de eerste zijstraat te verdwijnen.

In Arie's binnenste trilde en bonsde het nog van drift en zinnelooze opwinding. Maar hij was gered! Hij lette niet meer op Marie, die niet langer scheen te kunnen volgen en hem af en toe wat nariiep. Aan den storm zijner gedachten moest hij thans met verhaaste schreden tegemoet komen. Ha! ha!

De bokking! Hèm was deze triumpf toch wel het allerminst gegund. Die van Arie voor de volle klas gezegd had, dat hij behoorde tot dat soort van jongens, van wie men al blij mocht wezen, wanneer men er later niets meer van hoorde.... De schun! Maar Marie had hij toch niet te zien gekregen, al was het maar net op het kantje af geweest. Want zoo dicht waren ze elkander reeds genaderd, dat Arie zelfs een nauw bedwongen spotlachje niet ontgaan was. Hoe duidelijk had hij daarbij de gedachten van den ander verstaan, diens voldoening begrepen, zich niet vergist te hebben. ‘Daar loopt hij nu, in plaats van te studeeren, met zoo'n meid’. En vervloekt, de ander had gelijk. Onafwijsbaar!

Verbluft bleef Arie plotseling staan en vernam nu, zonder het stappen zijner voeten, die innerlijke stem te nadrukkelijker. Dat was het, dat gebeurde er, woord voor woord. In plaats van het tot iets te brengen, een heer te worden, was hij bezig zich aan een hoeden-opmaakster te verslingeren! Te hatelijker in hun naakte waarheid, herhaalden zich deze woorden al maar door. Zij herhaalden zich nog tergender, nadat hij weer was omgekeerd en Marie onwillig tegemoet ging. Hij ontweek haar blik, maar eenmaal gedwongen haar aan te zien, merkte hij aan den schrik, die plotseling uit haar oogen sprak, dat Marie als bij ingeving zijn oordeel over

haar, dat in hem dreunde en hamerde, mede verstaan moest hebben.

Zoo bleven ze een wijle sprakeloos verder loopen door immer leeger buurten en door hun zwijgen immer wijder gescheiden. Maar Marie durfde de stilte niet te verbreken. Nu te spreken kon nog slechts de bevestiging dezer plotselinge hopelooze gebrokenheid brengen. Opnieuw ruw afgesnauwd als dien avond op de vliering, had zij thans ook de haat en verachting bemerkt, waarmede haar enkele aanwezigheid Arie kon vervullen. Bij den aanblik zijner stroef-vijandige trekken, huiverend onder zijn kil-stekende blikken, leek er voor immer iets binnen haar af te sterven. En al kon zij nu spreken, zou Arie er slechts tot dat andere uiterste door geprikkeld worden, tot scheldwoorden, tot beleedigingen en die verdroeg Marie niet langer.

Arie stikte bijna onder het dreigend zwijgen. Zelf aanvagen kon hij niet en zoo wachtte hij op het eerste woord van Marie om aan zijn dompe woede lucht te geven, die heftiger werd, naarmate hij besepte onrecht te plegen, onredelijk te wezen. Marie echter scheen het zwijgen niet te hinderen. Zij vroeg Arie zelfs niet meer zijn pas in te houden, hoewel zij toch zoo vermoeid was, dat zij reeds een paar maal in de zoom van haar rok getreden was. Arie merkte het wel,

maar begon er zoo mogelijk nog harder door te loopen. Marie moest spreken. Ze moest en zou dat donker-dreigend zwijgen verbreken, gilde het daarbij woester in hem.

Zoo lieten ze de eigenlijke stad opnieuw ver achter zich. Het straatstuk verliep hier in een klein plantsoen, door arbeiders-buurtten omsloten. Het was donker geworden. Arie begaf zich onder de boomen en liet zich, zelf oververmoeid, op een der ronde banken neder, die om enkele der dikste stammen waren aangebracht. Het moest nu maar tusschen Marie en hem uit wezen. Zich met haar openlijk te vertoonen bleek onmogelijk en voor dat andere schaamde hij zich al evenzeer met haar.

Onwillig bleef Arie nog wachten of Marie het zwijgen eindelijk zou onderbreken. Hij dacht aan niets bepaalds meer. Het bevreedde hem slechts, dat in het veilig donker onder de boomen het park met den Zondagavond zoo verlaten lag. Ze zaten er alleen en ook de beide naburige banken waren onbezet. Bij een geschuifel met haar parasol bevreedde het hem even Marie nog naast zich te vinden. De geruchten der stad vervloeden in de zijstraten om het plantsoen. In het park zelf bleef het zoo verwonderlijk stil. De maan begon op te komen...

Ook Marie voelde een wonderlijke stilte in zich bezinken.

Zooals het hopeloos lange loopen, was zij thans de doodsche teleurstelling over het brutale gedrag van Arie te boven gekomen. Maar het was gebeurd en door niets meer ongedaan te maken. Een glimlach ontspande haar gelaat. Want zij wist het en kon er thans zacht om glimlachen, dat het tusschen Arie en haar voor immer afgeloopen was. Reeds dien avond op de vliering, had zij er een voorgevoel van gehad, maar thans was zij er rustig-bezonnen zeker van. Afgeloopen voor immer. Hoe vreemd, hoe angstig, dat zij daarbij niet van pijn ineenkromp. Maar evenals haar oververmoeide leden, spraken voor het oogenblik haar ruw gekrenkte innigste gevoelens niet meer aan. En ook nu pas, van uit die gelaten binnenstilte, zou zij het zwijgen kunnen verbreken, al klonk haar eigen stem daarbij als die eener vreemde en al kwam er een heete branding aan haar oogen, als waren die reeds uitgeschreid. Arie, met zijn kin in de hand, ter aarde starend zat thans half van Marie afgewend. Ook keek hij niet op, toen Marie dan eindelijk de stilte verbrak.

‘Arie’, vroeg zij, eenvoudig weg, zonder een zweem van droefgeestigheid, ‘Arie, ben ik je in den weg?’ en waar hij immer nog halsstarrig zwijgen bleef, na een korte onderbreking nog eens ‘Arie, zeg het ronduit, ben ik je te veel?’

Nu was Marie opgestaan. Arie had het wel bemerkt, al

bleef hij in zijn norsch-afgewende houding volharden. ‘Arie’, vroeg zij thans, met een lichte hapering, ‘zal ik weggaan?’..

Het verschrikkelijke gebeurde. Arie antwoordde niet en keerde zich evenmin om. Even bleef Marie nog aarzelen in den donker. De stroeve onwil, waarmede Arie haar in zijn denken van zich afhield, werd beiden voor een oogenblik luid waarneembaar, Dan viel de zwarte stilte weer verstikkend. De nachtwind ritsel-huiverde door de boomen, toen bemerkte Marie, hoe haar voeten in beweging kwamen, zij zich omgedraaid had en haar knikkende knieën tegen de te lange rok loop-tredingen deden, zonder dat zij daarbij merkbaar voorwaarts leek te komen. En toch, nu gilte het in de hopeloze binnen-stilte op: zij was bezig van Arie weg te gaan, Arie voor immer te verlaten. Haar verlangen reikte immer vertwijfelder naar hem terug, maar hij riep haar niet meer tot zich en als door bonkige stompen voelde zich Marie thans blindelings voortgedreven. Half-bewusteloos van verbijstering en smart, kwam zij tot struikelen in haar rok-zoom en toen ergens van een bank hoongelach opklonk, keerde zij zich om, als zinloos dreigend met haar parasol. Vreemd schrill krijschend had zij daarbij Arie nog eenmaal ontwaard, zooals die onveranderd met zijn kin in de hand ter aarde staarde.

Snel wendde ook Marie zich af. Het hoongelach was ver-

stomd en terwijl zij nog even argwanend, zonder eenig levend besef van wat er met haar gebeurd was, in de duisternis aarzelde, voelde zij, werktuigelijk verder schrijdend, hoe de haar zoo vreemde woede in een alles verscheurend smartgevoel verkeerde.

EINDE.